

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**DRŽAVNO TOŽILSTVO V REPUBLIKI
SLOVENIJI**

Tanja Kroflič

Ljubljana, september 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

DRŽAVNO TOŽILSTVO V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kandidatka: Tanja Kroflič
Št. Indeksa: 04031074

Mentor: Izredni prof. Rudi Kocjančič

Ljubljana, september 2009

POVZETEK

Leta 1991 je bila v Republiki Sloveniji sprejeta prva Ustava. V svojih členih vsebuje dva člena, ki opredeljujeta državno tožilstvo. Ustava pa vsebuje tudi člene, ki določajo, da imamo v Sloveniji zakonodajno, izvršilno in sodno vejo oblasti. Državno tožilstvo je razpeto med njimi in ne spada le v eno izmed teh funkcij, zato je določeno kot samostojni organ pravosodja.

Funkcija državnega tožilca je pregon storilcev kaznivih dejanj in drugih kaznivih ravnanj. Naloga državnega tožilca je vlaganje in zastopanje kazenskih obtožb ter opravljanje procesnih dejanj v kazenskem postopku. Vlaga tudi predloge za pregon in pravna sredstva v zadevah prekrškov in procesne akte v civilnih in drugih sodnih postopkih ter upravnih postopkih.

Temeljne določbe o delovanju državnega tožilstva ureja Ustava Republike Slovenije, sama organizacija pa je določena v Zakonu o državnem tožilstvu in ostalih področnih zakonih.

Med pravosodje spadajo državno tožilstvo, sodišče in ostali organi. Zato sta državno tožilstvo in sodišče med sabo tesno povezana. Predvsem jima je skupno, da se oba trudita doseči isti cilj, in to je zmanjševanje kriminala v Republiki Sloveniji. Organa sta vsak zase sicer neodvisna, vendar tako povezana v kazenskem postopku, da drug brez drugega ne moreta delovati.

KLJUČNE BESEDE

Državno tožilstvo, državni tožilec, ustava, zakon, državni organ, država, sodstvo, kaznivo dejanje, kazenski postopek

ZUSAMMENFASSUNG

Im Jahr 1991 wurde in der Republik Slowenien die erste Verfassung beschlossen. Diese enthält auch zwei Artikel, die die Staatsanwaltschaft bestimmen. In der Verfassung gibt es auch Artikel, die bestimmen, dass es in Slowenien Legislative, Exekutive und Gerichtsbehörde gibt. Die Staatsanwaltschaft ist unter diesen ausgespannt und gehört nicht nur zu einer dieser Funktionen, deswegen wird sie als selbstständige Behörde des Rechtswesens bestimmt.

Die Funktion eines Staatsanwalts ist die Verfolgung der Straftäter. Seine Aufgabe liegt im Erheben und Vertreten einer Anklage so wie auch Ausübung der Prozesshandlungen im Strafverfahren. Der Staatsanwalt erhebt auch Vorschläge zur Strafverfolgung und Rechtsmittel für Verstöße so wie auch Prozessakten in den zivilen und anderen Prozessverfahren.

Grundbestimmungen über die Funktion der Staatsanwaltschaft werden durch die Verfassung der Republik Slowenien bestimmt. Die Organisation selber wird aber mit dem Gesetz über der Staatsanwaltschaft und mit anderen Gebietsgesetzen bestimmt.

Zum Rechtswesen gehören die Staatsanwaltschaft, das Gericht und andere Behörde. Deswegen sind die Staatsanwaltschaft und das Gericht stark verbunden. Beide haben eine gemeinsame Funktion: beide wollen die Kriminalitätseinschränkung in der Republik Slowenien erreichen. Die beiden Behörden sind voneinander unabhängig in dem Strafverfahren aber so verbunden, dass einer ohne anderen nicht wirken kann.

SCHLÜSSELWÖRTER

die Staatsanwaltschaft, der Staatsanwalt, die Verfassung, das Gesetz, die Staatsbehörde, der Staat, die Justiz, die Straftat, das Strafverfahren

KAZALO

POVZETEK	II
ZUSAMMENFASSUNG	III
1 UVOD	1
2 NASTANEK IN RAZVOJ DRŽAVNEGA TOŽILSTVA V SLOVENIJI	3
2.1 ZAKON O JAVNEM TOŽILSTVU IZ LETA 1977	4
2.1.1 Temeljne določbe	4
2.1.2 Splošna pristojnost in pooblastila	5
2.1.3 Državni tožilci	5
2.1.4 Načela organiziranosti državnih tožilcev	6
3 POJEM DRŽAVNEGA TOŽILSTVA	7
4 USTAVNI TEMELJI DRŽAVNEGA TOŽILSTVA	10
5 ZAKONSKA UREDITEV DRŽAVNEGA TOŽILSTVA	11
5.1 TEMELJNE DOLOČBE	11
5.2 SPLOŠNA PRISTOJNOST IN POOBLASTILA	12
5.3 DRŽAVNI TOŽILCI	13
5.3.1 Pogoji za imenovanje državnih tožilcev in postopek imenovanja	13
5.3.2 Napredovanje državnih tožilcev	14
5.3.3 Dolžnosti državnega tožilca in nezdržljivost njegove funkcije	14
5.3.4 Pravice državnih tožilcev	15
5.3.5 Premestitve in dodelitve na delo v drug državni organ	16
5.3.6 Prenehanje funkcije in razrešitev državnega tožilca	17
5.4 ORGANIZACIJA DRŽAVNEGA TOŽILSTVA	18
5.5 OBVEŠČANJE, POROČANJE, NAVODILA IN NADZOR	20
5.5.1 Obveščanje in poročanje	20
5.5.2 Navodila in nadzor	20
5.5.3 Državnotožilska uprava	21
5.5.4 Pravosodna uprava	22

5.5.5	Strokovni nadzor	23
5.6	PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE ZAKONA.....	24
6	POLOŽAJ IN VLOGA DRŽAVNEGA TOŽILSTVA IN OCENA NJEGOVE FUNKCIJE	25
7	NEKATERI AKTUALNI PROBLEMI DRŽAVNEGA TOŽILSTVA.....	27
8	DRŽAVNOTOŽILSKI RED.....	29
8.1	SPLOŠNI DEL.....	29
8.1.1	Uvodne določbe in pomen temeljnih izrazov	29
8.1.2	Tožilsko osebje in pomočniki državnega tožilca	29
8.1.3	Obveščanje in notranje tožilsko glasilo ter izdaja strokovne literature....	30
8.1.4	Zagotavljanje javnosti dela	31
8.1.5	Dostopnost za stranke in druge osebe.....	32
8.1.6	Varovanje tajnosti podatkov	32
8.1.7	Zagotavljanje varnosti oseb, dokumentacije in premoženja	33
8.1.8	Obrazci, pečati, stampiljke ter službene izkaznice	33
8.2	NOTRANJA UREDITEV DRŽAVNEGA TOŽILSTVA	34
8.2.1	Oddelki	35
8.2.2	Kolegijsko delo	35
8.2.3	Posvetovanja, letna poročila in nadzorstveni pregledi.....	36
8.2.4	Izobraževanje.....	37
8.3	POSLOVANJE DRŽAVNEGA TOŽILSTVA.....	37
8.3.1	Poslovni čas, letni razpored dela ter dopusti državnih tožilcev.....	37
8.3.2	Dodeljevanje in odvzem zadev ter poslovanje v posameznih zadevah ...	38
8.3.3	Poravnavanje, odložen pregon in kaznovalni nalog.....	39
8.3.4	Pisarniško poslovanje ter arhiviranje dokumentov	40
8.4	ORGANIZACIJA IN POSLOVANJE DEŽURNE SLUŽBE	42
9	RAZMERJE MED DRŽAVNIM TOŽILSTVOM IN SODSTVOM.....	43
9.1	SPLOŠNO O SODSTVU	43
9.1.1	Funkcije sodišč	43
9.1.2	Ustavna načela o sodstvu.....	43

9.2	POVEZANOST MED DRŽAVNIM TOŽILSTVOM IN SODSTVOM.....	44
9.3	KAZENSKI POSTOPEK	46
9.3.1	Temeljna načela kazenskega postopka.....	47
9.3.2	Vrste kazenskih postopkov	48
10	ZAKLJUČEK.....	54
	LITERATURA	55
	VIRI.....	56
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	57

1 UVOD

V diplomskem delu z naslovom Državno tožilstvo v Republiki Sloveniji bom predstavila ustavne in zakonske določbe državnega tožilstva. Ustava Republike Slovenije je bolj skopa glede opredelitve državnega tožilstva, saj vsebuje le dva člena (135. in 136. člen), ki opredeljujeta temeljne določbe ustavnega tožilstva. Po določbah Ustave imamo v Sloveniji 3 veje oblasti, in to so zakonodajna, izvršilna in sodna. Državno tožilstvo je ujeta med sodno in izvršilno. Nekateri teoretiki ga uvrščajo med sodno vejo oblasti, ker podobno razmišlja in deluje kot sodišče. Nekateri pa ga uvrščajo med izvršilno vejo oblasti, ker ima velik vpliv nanj.

Temeljna naloga državnega tožilstva je skrb za pregon kaznivega ravnanja in storilcev kaznivih dejanj. Zaradi te funkcije je državno tožilstvo po vsebini ločeno od drugih državnih organov.

Diplomsko nalogo sem razdelila na več poglavij. Kot prvi skupek tem je na splošno opredeljeno državno tožilstvo. V naslednjem je državno tožilstvo opredeljeno po določbah Zakona o državnem tožilstvu, na koncu pa je opisano še razmerje med državnim tožilstvom in sodstvom.

V prvem poglavju navajam splošno ureditev državnega tožilstva v Republiki Sloveniji. V Sloveniji ločimo ožji in širši pomen besede pravosodje. V ožji pomen besede sodijo sodstvo in organi, ki delujejo v okviru sodstva, v širši pomen pravosodja pa je zajeto državno tožilstvo, notarji, odvetniki in organi pravosodne uprave. Ti organi niti po funkciji niti po organizaciji ne sodijo v sodno vejo oblasti, so pa v tesni povezanosti z njo.

V Ustavi republike Slovenije je državno tožilstvo urejeno v četrtem poglavju, vendar le z dvema členoma. To ureditev sem opisala v drugem poglavju diplomske naloge. Ustava določa le temeljno funkcijo državnega tožilstva in nezdružljivost te funkcije v 135. in 136. členu.

V četrtem in petem poglavju sem navedla nekaj zgodovinskih dejstev. Najprej je opisan zgodovinski razvoj državnega tožilstva, naslednje poglavje pa zajema uvodna pojasnila in primerjavo Zakona o državnem tožilstvu z Zakonom o javnem tožilstvu, ki je bil sprejet leta 1977.

V naslednjem poglavju je podrobneje raziskan Zakon o državnem tožilstvu, ki je osnovni zakon in eden najpomembnejših področnih zakonov za delovanje državnega tožilstva. V Republiki Sloveniji je bil ta zakon sprejet 13.10.1994 (Uradni list RS, št. 63/94). Razdeljen je na šest poglavij in več podpoglavij, ki določajo vse funkcije, naloge, pristojnosti, obveznosti, dolžnosti, prednosti...državnih tožilcev. Ta zakon je bil tudi večkrat spremenjen in dopolnjen; zadnja izdaja je prečiščeno besedilo, ki so ga sprejeli 16.10.2007 (Uradni list RS, št. 94/07).

Naslednji dve poglavji govorita o položaju državnega tožilstva in vrednotenju njegove funkcije ter o nekaterih temeljnih problemih sodobnega državnega tožilstva. Nato pa sledi poglavje o državnotožilskem redu. To je predpis, ki ga določa ZDT v svojem sedmem členu in določa vse o organizaciji in delovanju državnega tožilstva.

Sodstvo ima v razmerju do državnega tožilstva pomembno vlogo in zato je zadnje, deseto poglavje, namenjeno prav temu. Najprej je na splošno predstavljeno sodstvo, potem razmerje med državnim tožilstvom in sodstvom, na koncu pa še vrste kazenskih postopkov, ki jih poznamo v Sloveniji.

Za diplomsko nalogo sem uporabila predvsem vire, ki so pravne narave, to so ustava in zakoni, saj je z njimi določeno vse delovanje in sama organiziranost državnega tožilstva.

Pravni viri, ki so uporabljeni, so: Ustava RS, Zakon o državnem tožilstvu, Zakon o kazenskem postopku, Zakon o sodiščih in Državnotožilski red.

2 NASTANEK IN RAZVOJ DRŽAVNEGA TOŽILSTVA V SLOVENIJI

Prejšnji sistem je temeljil na enotnosti oblasti (skupščinski sistem), zato je bil tudi položaj tožilstva drugačen, kot je danes. To pa predvsem zaradi tega, ker je bila celotna veja izvršilne oblasti podrejena skupščini in z njo vred tudi tožilstvo. Zato je bilo tožilstvo v tistem sistemu vezano predvsem na skupščino. V letih 1954 – 1967 pa si je vlada na področju kaznivih dejanj pridržala široke in odločilne pristojnosti.

Organizacijska zakonodaja glede organa pregona je bila v Jugoslaviji po drugi svetovni vojni večinoma v pristojnosti federacije. Prvi slovenski zakon o javnem tožilstvu izhaja iz leta 1977, ki ga je razveljavil novo sprejeti Zakon o državnem tožilstvu leta 1994. Slovenska zakonodajna tradicija na tem področju je bila majhna in kratka (po Breznik et al, 1994, str. 191).

V modernejšem času je potrebno omeniti, da se je v času od osamosvojitve naprej na področju kazenskega pravosodja marsikaj spremenilo. Državno tožilstvo pa je po drugi strani prvi val sprememb doživelo šele z zakonom iz leta 1994, kateremu so sledile nove spremembe (Fišer, 2002, str. 1298).

Pred uveljavitvijo ZDT se je ta organ imenoval javno tožilstvo, funkcionar pa je bil javni tožilec. Poznali smo tudi monokratskega javnega tožilca – predstojnika organa. Ustanovitev posebne (*ad hoc*) skupine pa ni bila možna. Po ZDT pa lahko generalni državni tožilec osnuje tako skupino, če obstajajo zelo tehtni razlogi za to. Opuščeni so bili namestniki, uvedeni pa pomočniki državnih tožilcev. Prav tako je hierarhična organizacija manj poudarjena, kljub temu pa je potrebno ministrstvo, pristojno za pravosodje, letno obveščati.

V sodobnem kazenskem postopku veljata dve načeli, in sicer obtožno ali akuzatorno načelo in njegovo nasprotje, inkvizicijsko načelo.

Pri obtožnem ali akuzatornem načelu mora osumljenega obtožiti poseben državni organ ali prizadeta oseba, tako da lahko sodišče nepristransko odloča med obtožbo in obrambo (*Kjer ni tožnika, ni sodnika*).

Inkvizicijsko načelo je veljalo v poznem srednjem in še v novem veku in je nasprotje obtožnega ali akuzatornega načela. Sodišču je nalagalo dolžnost, da samo odkriva kazniva dejanja in njih storilce, da jih obtoži, sodi in kaznuje (*Kadija tuži, kadija sudi*). Akuzatorno načelo pa je postavilo temelj kontradiktornosti kazenskega postopka, kar pomeni, da se postopek vodi kot spor dveh enakopravnih strank, to je tožilca in obtoženca; v tem sporu pa odloča pasivno ambivalentno sodišče.

Vprašanje, ki že dolgo zaposluje teoretike, je uvrstitev državnega tožilstva kot organa pregona v sistem oblasti ali v eno izmed tradicionalnih vej oblasti. Gre za dilemo, ali državno tožilstvo spada v izvršilno ali v sodno vejo oblasti. Povsem določno namreč državnega tožilstva v sodno oblast pri nas ne uvršča nihče. Nekateri imajo sicer glede tega vprašanja kompromisna stališča, češ da gre za organ *sui generis*, ki je nekako

med sodstvom, kateremu je blizu, ker razmišlja in deluje podobno kot sodišče, in izvršilno oblastjo, katere vpliv na tožilstvo je velik.

O tem se je izreklo celo ustavno sodišče Republike Slovenije (Odločba U-I-307/94, 14.5.1998), ki je odločilo, da organa s tako specifičnimi funkcijami ni mogoče uvrstiti v nobeno od teh vej oblasti ali vsaj ne brez ostanka v eno izmed njih. Nekoliko kasnejša odločba ustavnega sodišča RS (Odločba U-I-123/95 z dne 1998) pa se je nagnila na stran, da je državno tožilstvo poseben državni organ, namenjen varovanju pravnega reda. Iz narave njegove ustavno opredeljene funkcije izhaja, da je njegova naloga, nastopati na vseh področjih javnega življenja, ki so pomembna za varstvo in utrjevanje pravnega (državnega) reda, in ne le skrb za pregon storilcev kaznivih dejanj. Vendar pa je v zgodovinskem razvoju primarna funkcija državnega tožilstva (tako v svetu kot pri nas) postala skrb za kazenski pregon. Prav ta funkcija državno tožilstvo po vsebini loči od drugih državnih organov in je zato primarna, vse druge naloge pa so stranske (Fišer, 2002, str.1295).

Državno tožilstvo je bilo pri nas v preteklosti tradicionalno opredeljeno kot monokratičen, centraliziran in hierarhično urejen, vendar relativno samostojen državni organ. Poglavitna naloga tožilstva je bila, skrbeti za izvajanje enotne politike kazenskega pregona. V kazenskem postopku je bil tožilec razpet med položajem državnega organa in vlogo stranke (Zalar, 2002, str. 1296).

2.1 ZAKON O JAVNEM TOŽILSTVU IZ LETA 1977

2.1.1 Temeljne določbe

Temeljne določbe ZDT prinašajo nekaj pomembnih novosti. Spremembi naziva organa (državno namesto javno tožilstvo) najbrž ne moremo pripisati velikega načelnega pomena. Prej gre za poskus povratka k tradiciji (Jugoslavija med prvo in drugo svetovno vojno) in za približevanje tistim ureditvam, katerih matrica se našemu zakonu tudi sicer najbolj pozna (Avstrija: Staatsanwalt).

Ob tem pa nikakor ne bi smeli prezreti, da je nosilec funkcije pregona po novem zakonu državni tožilec, torej funkcionar posameznik, ki je pri svojem delu vezan le na ustavo in zakon in je neodvisen. Ni več monokratskega javnega tožilca – predstojnika organa (1.člen). Sprememba je bila načeloma nadvse pomembna in daljnosežna, zato je verjetno minilo precej časa, da so se dotedanji tožilski funkcionarji navadili razmišljati precej drugače. Širša javnost pa verjetno tega sploh ni opazila, ker je o organizaciji vedela bore malo.

Druga izjemno pomembna novost, ki je uvrščena že med načelne določbe, kasneje pa podrobno razdelana, je opredelitev, da je državni tožilec praviloma izenačen s sodnikom, njegova funkcija pa je trajna (3.člen). Na ta način je položaj državnega tožilca, potem ko je imenovan, nedvomno močno utrjen (Breznik et al, 1994, str,192).

2.1.2 Splošna pristojnost in pooblastila

V tem poglavju zakona, ki se je v njem obdržalo predvsem po tradiciji, kajti sicer bi ga v glavnem lahko opustili, saj so pristojnosti in način opravljanja tožilske funkcije določene v procesni in deloma drugi zakonodaji, velja opozoriti na nekatere novosti. Takšna nova možnost je v 10. členu, ki daje generalnemu državnemu tožilcu pravico, da osnuje *ad hoc* skupino državnih tožilcev, ko so za to zelo tehtni razlogi. Enega navaja že zakon sam, ko omenja zahtevna kazniva dejanja ne glede na to, da uporabljena formulacija ni najboljša.

S tem institutom, ki tudi marsikje v tujini ni neznan in pomeni odstopanje od procesnih pravil o krajevni pristojnosti državnega tožilstva kakor tudi o vezanosti posameznega državnega tožilca za določeno državno tožilstvo, je bil napravljen pomemben premik k večji učinkovitosti in strokovnosti dela. Namenjen je institucijam, ko je treba zagotoviti enovito obravnavanje nekaterih pojavnih oblik kriminalitete, ki so predvidoma prehodne narave, sicer posebna delovna skupina nima smisla. Že v dotedanji praksi so bili primeri, ko bi bilo dobro, če bi uporabili to metodo dela, vednar zanjo dosedaj v zakonu ni bilo posebne podlage (Breznik et al, 1994, str.193).

2.1.3 Državni tožilci

Ob načelni določbi, da je status državnih tožilcev v veliki meri izenačen s statusom sodnikov, najdemo v tem poglavju nekaj razlik. Zlasti so opazne tiste, ki se nanašajo na vstop oziroma imenovanje v tožilsko funkcijo.

Zakon opušča dosedanje, in lahko bi rekli, za (naša in mnoga tuja) tožilstva že tradicionalne namestnike ter poleg državnega tožilca kot nosilca funkcije uvaja nov profil pomočnika državnega tožilca (13.člen). Kar zadeva pomočnike nas zgodovinski spomin ne sme zavesti; poznali so jih sicer tudi nekateri prejšnji zakoni o javnem tožilstvu, vendar so razlike zelo velike. Tako sedanji pomočnik državnega tožilca, čeprav je zanj predviden razmeroma širok delokrog, ni nosilec tožilske funkcije.

Postopek imenovanja državnih tožilcev (in seveda tudi pomočnikov) se precej razlikuje od postopka za izvolitev sodnikov, čeprav so v primerjavi z dosedanjo zakonodajo vpeljani nekateri novi elementi, ki postopek občutno demokratizirajo. Tako je treba po novem tudi prosta mesta v državnem tožilstvu razpisati. V predhodnem postopku, ki je v rokah pravosodnega ministrstva, je poudarjena vloga tožilske personalne komisije, ki je povsem nov organ (19.člen). Po svoje je personalna komisija bližje sodnemu svetu, čeprav so po drugi strani razlike tudi zelo velike. Najpomembnejša naloga komisije je določitev vrstnega reda kandidatov za imenovanje (20.člen), medtem ko je minister za pravosodje formalni predlagatelj imenovanja vladi (17. in 18.člen). Minister za pravosodje tako določenega kandidata ne more kar zavrniti ali preprosto ignorirati. Če se z izbranim kandidatom ne strinja, mora o tem obvestiti komisijo, ki ponovno odloča (20.člen). Končno odločitev poda vlada in lahko se tudi zgodi, da izbrani kandidat ni imenovan.

Generalnega državnega tožilca imenuje Državni zbor na predlog vlade (17.člen). Zakon nima nobenih posebnih določb o predhodnem postopku, zato je treba sklepati, da veljajo splošne določbe.

Predstojniki organov prihajajo po novem v položaj prvega med enakimi državnimi tožilci (56.člen). Njihovo poglavitno delo je organiziranje in koordiniranje dela ter vodenje državnega tožilstva kot organa. Novost je tudi, da izdajajo obvezna navodila (64.člen).

Potrebno se je ustaviti pri disciplinski odgovornosti (42.člen). Pred tem so bili vajeni ureditve, ki za pravosodne funkcionarje ni predvidevala disciplinske odgovornosti. Gre za institut, ki ga je potrebno uporabljati skrajno premišljeno, saj se sicer prav lahko sprevrže v nedopustno sredstvo pritiska na sicer neodvisne nosilce tožilske funkcije (Breznik et al, 1994, str.195 in 196).

2.1.4 Načela organiziranosti državnih tožilstev

V petem poglavju ZDT s širokim naslovom Obveščanje, poročanje, navodila in nadzor so strnjene tiste določbe, ki v prakso pretvarjajo ideje zakonodajalca o tem, kakšna naj bo notranja organiziranost državnih tožilstev, zlasti pa, kakšni naj bodo odnosi med višjimi in nižjimi tožilstvi ter deloma tudi med ministrstvom za pravosodje in tožilsko organizacijo.

V tem pogledu prinaša zakon pomembne novosti, ki jih je potrebno omeniti. Državno tožilstvo sicer ostaja še vedno organizirano hierarhično, vendar so tovrstni elementi mnogo manj poudarjeni. Enotna politika pregona temelji najprej na zakonu, šele sekundarno na navodilih, ki so lahko le interna in splošna (64.člen). Za primere morebitnih nesoglasij med višjimi in nižjimi tožilci predvideva zakon klasične tožilske instrumente; eden izmed njih je delegacija (66.člen), ki je dopolnjena s pomembno novostjo: v poštev pride le, če z njo soglaša državni tožilec, ki takšno zadevo sprejema (65.člen). Skratka, višji tožilec nima več možnosti, da bi nižjemu in *concreto* vsiljeval svoja stališča (pravna in dejanska). Ne more vsiliti niti nezakonskega navodila nižjemu tožilcu (64.člen).

Pomembno je, da na izvajanje pristojnosti državnega tožilstva ne more vplivati noben zunanji organ. Politiko pregona, ki je v tem pogledu daleč najpomembnejša, kreira državno tožilstvo povsem avtonomno v okviru ustave in zakonov (Breznik et al, 1994, str.197).

3 POJEM DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

Pravosodje je izraz, ki se uporablja za označitev področja državne oblasti, ki se nanaša na različne dejavnosti v zvezi z izvajanjem sodne funkcije. Uporablja pa se tudi za označitev drugih organov, in sicer v organizacijskem pogledu. Ločimo dva pomena pravosodnega sistema: ožji in širši pomen. V ožjem pomenu štejemo za pravosodje samo sodstvo in organe, ki delujejo v okviru sodstva. V širšem pomenu pa štejemo za pravosodje vse druge subjekte, ki delujejo na področju pravosodja, ki pa niti po funkciji in niti po organizaciji ne sodijo v okvir sodne veje oblasti. Takšni subjekti so državno tožilstvo, notarji, odvetniki in organi pravosodne uprave.

V širšem pomenu pravosodnega sistema je organizacija učinkovitejša, če se drugi subjekti, vključno s tožilstvom, prilagajajo oziroma vežejo na organizacijo sodišč. Vsak subjekt pa deluje v okviru lastnega položaja in lastnih pristojnosti, ki se med seboj razlikujejo (Kocjančič et al, 2005, 221).

Državno tožilstvo je državni organ, v okviru katerega se izvaja kazenski pregon v imenu države. Ustava izrecno ne opredeljuje položaja državnega tožilstva, temveč le njegovo funkcijo in nezdružljivost te funkcije. Ustava namreč določa le temeljno funkcijo državnega tožilca, ki je v tem, da državni tožilec vlaga in zastopa kazenske obtožbe in ima druge, z zakonom določene pristojnosti. Poleg tega pa določa nezdružljivost funkcije državnega tožilca s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank. Določitev drugih funkcij in dejavnosti, ki niso združljive s funkcijo državnega tožilca, pa je prepuščena zakonu. Zakon prav tako določa tudi ureditev in pristojnost tožilstev.

Državno tožilstvo ureja Zakon o državnem tožilstvu. Zakon ureja predvsem položaj državnega tožilca in organizacijo državnih tožilstev. Temeljni okvir in podlaga za položaj in delo državnega tožilca pomeni določba, po kateri državni tožilec opravlja svoje naloge na podlagi ustave in zakona. Državni tožilec torej opravlja svojo funkcijo na podlagi načela zakonitosti.

Državna tožilstva so sicer samostojni državni organ, vendar pa so v določeni meri vezana na vlado in ministrstvo za pravosodje. Organizacija državnih tožilstev se v glavnem naslanja na organizacijo sodišč. Predvidena so namreč tožilstva na treh ravneh, in sicer: okrožna državna tožilstva, višja državna tožilstva in vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije. Vsako od tožilstev se ustanovi za območje ustreznega sodišča, razen seveda za območja okrajnih sodišč.

Organiziranost državnega tožilstva je po delitvi pristojnosti (stvarne, krajevne in funkcionalne) vzporedna s sodstvom. Po svoji notranji zgradbi pa je državno tožilstvo bistveno drugačno od sodstva. Javna tožilstva so za razliko od sodišč organizirana na hierarhični podlagi. Za državno tožilstvo namreč ne velja nobeno od ustavnih načel za ureditev in delovanje sodstva. Vodja državnega tožilstva daje državnim tožilcem in državnim tožilstvom obvezna splošna navodila za njihovo delo v posameznih vrstah zadev ali celo v posamezni zadevi. Prav tako višja državna tožilstva nadzorujejo delo

in poslovanje nižjih državnih tožilcev. Generalni državni tožilec Republike Slovenije pa za ravnanje vseh državnih tožilcev daje splošna navodila, ki se nanašajo na enotno uporabo zakona pri državnih tožilstvih in na izenačevanje politike pregona.

Funkcijo državnega tožilstva v državnem tožilstvu opravlja en državni tožilec ali več. Zakon je uvedel tudi pomočnike državnih tožilcev, ki niso nosilci tožilske funkcije, kljub temu pa lahko opravljajo večino nalog v okviru tožilstva. Položaj državnih tožilcev glede na tožilske službe je v veliki meri podoben položaju sodnikov, saj tudi zanje velja načelo trajnosti funkcije, način napredovanja in podobno. Seveda pa zanje ne veljajo načela, ki veljajo samo za sodnike, npr. načelo nepremakljivosti.

Državne tožilce imenuje vlada Republike Slovenije na predlog ministra za pravosodje. Generalnega državnega tožilca pa imenuje državni zbor na predlog vlade, in sicer za dobo šestih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Minister za pravosodje predlaga tožilce v imenovanje na podlagi mnenja državnotožilskega sveta. Ta je po svojih pristojnostih in vlogi podoben sodnemu svetu, čeprav seveda nima enakega pomena (po Kaučič, Grad, 2007, str.302).

Tudi glede poročanja in obveščanja državnih tožilcev določa zakon. Državna tožilstva morajo poročati o svojem delovanju in delu. Letna poročila o svojem delu pošiljajo državnemu tožilstvu višje stopnje in ministrstvu za pravosodje. Vrhovno državno tožilstvo pa pošlje skupno poročilo o delu vseh državnih tožilcev državnemu zboru (ZDT-UPB5, 61.člen).

Predpisi, ki urejajo vsebino in okvire dela ter organizacijo državnih tožilcev, so:

- Zakon o državnem tožilstvu;
- Državnotožilski red;
- Zakon o kazenskem postopku;
- Navodilo o delu skupine državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala;
- Odredba o številu mest državnih tožilcev in pomočnikov državnega tožilca;
- Odlok o določitvi števila sekretarjev, strokovnih sodelavcev, strokovnjakov in drugih delavcev na državnih tožilstvih v Republiki Sloveniji;
- Odlok o določitvi števila pripravniških delovnih mest na posameznih okrožnih državnih tožilstvih;
- Odredba o ustanovitvi zunanjih oddelkov okrožnih državnih tožilstev;
- Pravilnik o obliki in načinu nošenja službenega oblačila državnega tožilca;
- Pravilnik o pravosodnem nadzoru nad državnimi tožilstvi;
- Pravilnik o ustanovitvi zunanjih oddelkov Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije;
- Navodilo o premestitvi višjih državnih tožilcev in prevzemu tožilskega osebja, o načinu prevzema zadev in arhivov višjih državnih tožilstev in o prevzemu prostorov, premoženjskih pravic in obveznosti višjih državnih tožilstev;
- Poslovnik Državnotožilskega sveta;

- Pravilnik o štipendiranju sodnikov, državnih tožilcev in državnih pravobranilcev;
- Splošno navodilo o pogojih in okoliščinah za odstopanje ovadb v postopek poravnavanja;
- Splošno navodilo za enotno uporabo določb 162.člena zakona o kazenskem postopku o odložitvi kazenskega pregona;
- Uredba o sodelovanju državnega tožilstva in policije pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj.

Vrhovno državno tožilstvo deluje za celotno območje RS. Svoje funkcije pred višjimi sodišči splošne pristojnosti ter opravljanje svojih nadzorstvenih in izobraževalnih pristojnosti izvaja s svojega sedeža ali zunanjega oddelka. Vodja vrhovnega državnega tožilstva je generalni državni tožilec. V RS je to Barbara Brezigar, vrhovna državna tožilska svetnica. Njen namestik je Mirko Vrtačnik, vrhovni državni tožilec svetnik. Generalna sekretarka je Gaja Štovičej. Znotraj vrhovnega državnega tožilstva RS so organizirani oddelki, in sicer: kazenski oddelek, civilno-upravni oddelek, pritožbeni oddelek, oddelek za državnotožilski strokovni nadzor, strokovni center, pravno-informacijski center, skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala ter specializirani oddelek. Državni tožilci, imenovani pri vrhovnem državnem tožilstvu, imajo naziv vrhovni državni tožilec oziroma višji državni tožilec. V okviru vrhovnega državnega tožilstva so organizirani zunanji oddelki. Ustanovi oziroma ukine jih minister za pravosodje na predlog generalnega državnega tožilca. Njihove vodje imenuje generalni državni tožilec z letnim razporedom za dobo enega leta s soglasjem ministra za pravosodje in po predhodno dobljenem mnenju kolegija vrhovnega državnega tožilstva. V zunanje oddelke generalni državni tožilec praviloma dodeli višje državne tožilce.

Okrožno državno tožilstvo pa deluje za območje okrožnega sodišča s splošno pristojnostjo in okrajnih sodišč z območja tega okrožnega sodišča. Svoje funkcije pred okrajnimi sodišči izvaja okrožno državno tožilstvo s sedeža okrožnega državnega tožilstva ali z zunanjega oddelka. Državni tožilci, ki so imenovani pri okrožnem državnem tožilstvu, imajo naziv okrožni državni tožilec. Pri državnih tožilstvih z večjim obsegom istovrstnih zadev se lahko oblikujejo oddelki kot notranje organizacijske enote, namenjene specializaciji in boljši učinkovitosti delovanja državnega tožilstva na posameznem ožjem področju njegovih pristojnosti. Delo oddelka vodi namestnik vodje državnega tožilstva ali drug državni tožilec, ki ga z razporedom dela določi vodja državnega tožilstva. Tudi v okviru okrožnih državnih tožilstev so organizirani zunanji oddelki. To je organizacijska enota državnega tožilstva, ki opravlja funkcije okrožnega državnega tožilstva pred enim okrajnim sodiščem ali več. Zunanji oddelek ustanovi ali ukine minister, pristojen za pravosodje, na predlog generalnega državnega tožilca. V upravnem in nadzornem pogledu je zunanji oddelek neposredno podrejen vodji okrožnega državnega tožilstva (Wikipedia, 13. 08. 2009).

4 USTAVNI TEMELJI DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

Ustava Republike Slovenije, ki je bila sprejeta leta 1991, uvršča državno tožilstvo v IV. poglavje Državna ureditev. Vsebuje dva člena o državnem tožilstvu, ki sta temelja za njegovo delovanje. Člena, ki urejata državno tožilstvo, sta 135. in 136. člen.

Državni tožilec vlaga in zastopa kazenske obtožbe in ima druge, z zakonom določene pristojnosti. Ureditev in pristojnosti državnih tožilcev določa zakon (Ustava, 135.člen).

V tem členu je skopo opredeljena temeljna funkcija državnega tožilca, ki pravi, da lahko vlaga in zastopa kazenske obtožbe. Ima tudi druge pristojnosti, ki pa so določene z zakonom. To pomeni, da daje ustava več možnosti zakonodajalcu pri urejanju državnega tožilca. Ostale ureditve in vse pristojnosti tako prepušča zakonu.

Funkcija državnega tožilca ni združljiva s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organizacijah političnih strank ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere to določa zakon (Ustava, 136.člen).

Ta člen razlaga, da državni tožilec ne sme opravljati nobenih pridobitnih dejavnosti ali se zaposliti v drugih državnih organih, organih lokalne samouprave ali kje drugje, kjer to preprečuje zakon.

5 ZAKONSKA UREDITEV DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

V skladu z ustavo določa ureditev in pristojnost državnih tožilcev poseben zakon, in sicer Zakon o državnem tožilstvu, ki je bil sprejet 13.10.1994 (Uradni list RS, št. 63/94). Kasneje je bil večkrat spremenjen in dopolnjen:

- ZDT-A je bil sprejet 23.7.1999,
- ZDT-B je bil sprejet 18.12.2002,
- ZDT-C je bil sprejet 17.2.2006 in potem 24.2.2006 popravljen,
- ZDT-D je bil sprejet 16.2.2007,
- ZDT-E je bil sprejet 7.5.2007 in
- ZDT-F je bil sprejet 19.6.2007.

Na podlagi 153. člena Poslovnika državnega zbora je Državni zbor RS na seji dne 27. 9.2007 potrdil uradno prečiščeno besedilo Zakona o državnem tožilstvu, ki obsega vse te preнове, in še dva dodatna zakona, in sicer Zakon o napotitvi oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije, ter Zakon o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo.

Zakon ureja predvsem položaj državnega tožilca in organizacijo državnih tožilcev kot tistih državnih organov, v okviru katerih izvajajo funkcijo državni tožilci. ZDT je sestavljen iz pet poglavij:

- temeljne določbe,
- splošna pristojnost in pooblastila,
- državni tožilci,
- organizacija državnega tožilstva
- obveščanje, poročanje, navodila in nadzor.

5.1 TEMELJNE DOLOČBE

Državni tožilci oziroma državne tožilke izvajajo pregon storilcev kaznivih dejanj in drugih kaznivih ravnanj, za katere je tako določeno z zakonom. Svoje naloge opravljajo na podlagi ustave in zakona.

Državni tožilec vlaga in zastopa kazenske obtožbe ter opravlja druga procesna dejanja tožilca v kazenskem postopku. Državni tožilec tudi vlaga predloge za pregon, pravna sredstva v zadevah prekrškov, procesne akte v civilnih in drugih sodnih postopkih ter upravnih postopkih, če tako določa zakon. Brez nepotrebnega odlašanja so dolžni reševati zadeve, ki so jim dodeljene.

Njegova funkcija je trajna in glede pravic, ki izhajajo iz njegovega službenega razmerja z RS, je izenačen s sodnikom, kolikor ta zakon ne določa drugače.

Funkcijo, za katero je imenovan, državni tožilec opravlja pri državnem tožilstvu. Ta funkcija se na državnotožilskih mestih opravlja v nazivih, kot so okrožni državni tožilec, višji državni tožilec, vrhovni državni tožilec oziroma na položajih okrožni državni tožilec svetnik, višji državni tožilec svetnik in vrhovni državni tožilec svetnik. Naziv dobi z imenovanjem na položaj.

Zakon o državnem tožilstvu ureja organizacijo in splošne pristojnosti državnih tožilcev, ki so sicer kot del pravosodja samostojni državni organi, njihov položaj in medsebojna razmerja.

Zakon ureja jezik delovanja državnih tožilcev. Uradni jezik je slovenski, na območju italijanske oziroma madžarske manjšine pa je italijanski oziroma madžarski jezik uradni jezik za postopke pred sodiščem.

V sedmem členu določa državnotožilski red, ki je osnova za notranjo ureditev državnih tožilcev. Sprejme ga minister, pristojen za pravosodje, po predhodnem mnenju generalnega državnega tožilca (ZDT-UPB5, 1.-7.člen).

5.2 SPLOŠNA PRISTOJNOST IN POBLASTILA

Državni tožilec je v okviru svoje funkcije vlaganja in zastopanja kazenske obtožbe dolžan opravljati vsa procesna dejanja upravičenega tožilca, sodelovati na narokih in sejah ter ukreniti, kar je potrebno, da se odkrijejo kazniva dejanja in njihovi storilci. V izvrševanju funkcije pregona storilcev kaznivih dejanj sodeluje z organi odkrivanja, jih usmerja in ukrepa, kar je potrebno v zvezi z odkrivanjem dejanj oziroma storilcev. V civilnih in drugih sodnih ter upravnih postopkih vlaga procesne akte in druga pravna sredstva.

Pri vrhovnem državnem tožilstvu RS deluje kot posebna organizacijska enota Skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala (v nadaljevanju besedila: skupina). Skupina je pristojna za kazniva dejanja na področju organiziranega klasičnega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih kaznivih dejanj. Njena krajevna pristojnost je celotno ozemlje Republike Slovenije. V skupini se ustanovi specializirani oddelek, ki je izključno krajevno in stvarno pristojen za pregon vseh kaznivih dejanj, ki jih storijo uradne osebe, zaposlene v policiji oziroma druge uradne osebe, zaposlene na področju notranjih zadev, v z zakonom določenem pristojnem organu v ministrstvu, pristojnem za obrambo, ki ima pooblastila policije v predkazenskem postopku, in uradne osebe, ki imajo pooblastila policije v predkazenskem postopku, napotene na misijo v tujini. Državni tožilci oddelka so pristojni za pregon teh kaznivih dejanj in za usmerjanje policistov specializiranega oddelka in policije glede odkrivanja in preiskovanja teh kaznivih dejanj.

Državni tožilec lahko zahteva, da se izvršitev odločbe, zaradi katere je bila kršena ustava, odloži ali prekine, če bi z njeno izvršitvijo utegnile nastati nepopravljive posledice.

Pri opravljanju zadev iz svoje pristojnosti si dajejo državna tožilstva medsebojno pravno pomoč. Prav tako imajo pravico zahtevati od državnih organov ter organov lokalne in druge samouprave in organizacij z javnimi pooblastili, naj jim pošljejo listine, spise, predmete ali obvestila, ki jih potrebujejo za dejanja iz svoje pristojnosti.

Državna tožilstva lahko pošiljajo zaprosila za pravno pomoč tujim ali mednarodnim tožilstvom preko ministrstva, pristojnega za pravosodje, če ni v mednarodni pogodbi ali drugem zakonu določeno drugače.

Pred sodišči s položajem okrajnih in okrožnih sodišč lahko nastopajo državni tožilci, ki imajo najmanj naziv okrožnega državnega tožilca. Pred sodišči s položajem višjih sodišč lahko nastopajo državni tožilci, ki imajo najmanj naziv višjega državnega tožilca. Državne tožilce iz prejšnjih odstavkov lahko nadomeščajo pomočniki državnega tožilca v okviru pooblastil, ki jih določi pristojni državni tožilec. Pred vrhovnim sodiščem Republike Slovenije lahko nastopajo samo vrhovni državni tožilci (ZDT-UPB5, 8.-13-člen).

5.3 DRŽAVNI TOŽILCI

5.3.1 Pogoji za imenovanje državnih tožilcev in postopek imenovanja

V državnem tožilstvu opravlja funkcijo državnega tožilca en državni tožilec ali več. Število mest določi minister za pravosodje na predlog generalnega državnega tožilca v soglasju z vlado. Posebej se določi tudi število mest pomočnikov državnega tožilca.

Za okrožnega državnega tožilca je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje za izvolitev v sodniško funkcijo na položaj okrožnega sodnika ali najmanj pet let opravlja funkcijo pomočnika državnega tožilca.

Za imenovanje višjega državnega tožilca so pogoji enaki, s tem da mora najmanj pet let uspešno opravljati funkcijo okrožnega državnega tožilca.

Za imenovanje vrhovnega državnega tožilca so pogoji tudi enaki kot prej, s tem da mora najmanj pet let uspešno opravljati funkcijo višjega državnega tožilca ali deset let funkcijo okrožnega državnega tožilca.

Za pomočnika državnega tožilca pa je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje za izvolitev v sodniško funkcijo na položaj okrajnega sodnika.

Za višjega ali vrhovnega državnega tožilca pa je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje za višjega ali vrhovnega sodnika ne glede na prejšnje določbe.

Državne tožilce imenuje vlada RS na predlog ministra za pravosodje. Generalnega državnega tožilca RS pa imenuje državni zbor na predlog vlade, in sicer za dobo šestih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Akt o imenovanju je objavljen v Uradnem listu RS.

Minister za pravosodje poda predlog za imenovanje potem, ko prejme mnenje personalne komisije državnega tožilstva.

Minister za pravosodje razpiše prosto mesto na predlog generalnega državnega tožilca. Razpis se objavi v UL RS. Rok za prijavo je petnajst dni. Postopek vodi ministrstvo za pravosodje.

Ko državnotožilski svet prejme gradivo od ministrstva, povabi na razgovor kandidate, ki kandidirajo na prosto mesto državnega tožilca, vodja državnega tožilstva pa se mora izjasniti o kandidatih. Nato državnotožilski svet oblikuje mnenje glede predlogov za imenovanje, v katerem razvrsti kandidate po svoji oceni o primernosti ter utemelji razloge za sprejeto razvrstitev. To mnenje pošlje državnotožilski svet ministru za pravosodje v tridesetih dneh od dneva, ko prejme razpisno gradivo.

Če minister za pravosodje ne sprejme mnenja državnotožilskega sveta, mora v roku desetih dni zahtevati, da ta v roku petnajstih dni ponovno prouči svoje mnenje. Če je bilo novo mnenje sprejeto z večino (dveh tretjin) vseh članov sveta, je tako mnenje za ministrstvo obvezno.

Državnotožilski svet sestavlja sedem članov. Generalni državni tožilec in njegov namestnik sta člana že po položaju. Enega člana imenuje minister za pravosodje izmed vodij okrožnih državnih tožilcev, štiri člane pa izvolijo izmed državnih tožilcev, ki nimajo vodstvenih položajev: dva izmed okrožnih, enega izmed višjih in enega izmed vrhovnih državnih tožilcev.

Volitve članov razpiše generalni državni tožilec. Mandat članov traja pet let in po poteku ne morejo biti takoj ponovno izvoljeni oziroma imenovani.

Delo državnotožilskega sveta vodi generalni tožilec ali njegov namestnik. Za oblikovanje mnenj je potrebna večina glasov vseh članov.

Državnotožilski svet sprejme poslovnik, ki ureja natančni načina dela sveta in je objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije.

»Prisegam, da bom varoval-a pravni red Republike Slovenije in svoje delo opravljal-a vestno, po ustavi in zakonih.« To je prisega, ki jo mora državni tožilec izreči pred predsednikom vlade, preden nastopi svojo funkcijo. Generalni državni tožilec pa mora prisego izreči pred predsednikom državnega zbora (ZDT-UPB5, 15.-22.člen).

5.3.2 Napredovanje državnih tožilcev

Z imenovanjem na funkcijo pridobi državni tožilec pravico do napredovanja. Napredovanje je lahko v višji plačilni razred, na višje mesto ali na višji položaj oziroma naziv. Za napredovanje in ocenjevanje dela državnih tožilcev se uporabljajo določbe zakona o sodniški službi.

O napredovanju v višji plačilni razred in na položaj svetnika odloča državnotožilski svet, o napredovanju na višje mesto pa organ, ki je pristojen za imenovanje državnega tožilca (ZDT-UPB5,23.člen).

5.3.3 Dolžnosti državnega tožilca in nezdržljivost njegove funkcije

Državni tožilec mora pri uresničevanju svojih pravic in svoboščin ravnati tako, da varuje ugled in dostojanstvo svoje službe. Nikoli ne sme ovirati delovanja državnega tožilstva. Vse podatke, ki jih izve o svoji stranki, mora ohraniti zase ter varovati tajnost vseh podatkov, do katerih javnost nima dostopa.

Državni tožilec ne sme sprejemati daril ali drugih koristi v zvezi s svojo službo.

Državnemu tožilcu vse njegove pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz službenega razmerja, mirujejo, če je izvoljen za predsednika republike, poslanca, sodnika ustavnega sodišča ali predsednika vlade, varuha človekovih pravic oziroma njegovega namestnika oziroma če je imenovan za ministra.

Državni tožilec ne sme opravljati funkcij, ki so po določbi ustave nezdružljive s funkcijo državnega tožilca, niti ne dejavnosti ali sprejeti zaposlitve ali dela, ki jih ne sme opravljati oziroma sprejeti sodnik.

Državni tožilec je dolžan izvajati izobraževanje za funkcijo državnega tožilca, tožilsko osebje in tožilske pripravnike.

Dežurstvo je posebna oblika dela, s katero se zagotavlja, da lahko državni tožilec opravlja usmerjanje predkazenskega postopka, zagotavlja udeležbo pri procesnih dejanjih in drugih opravilih predkazenskega postopka. Sestavljeno je iz aktivnega dela in neaktivnega dela. Aktivne ure, ki jih državni tožilec opravi v okviru polnega delovnega časa, se vrednotijo kot delo v okviru polnega delovnega časa. Neaktivne ure dežurstva, ki jih državni tožilec opravi preko polnega delovnega časa, se vrednotijo enako kot delo v okviru polnega delovnega časa. Merila za opredelitev aktivnih in neaktivnih ur se določijo z državnotožilskim redom (ZDT-UPB5, 24.-27.člen).

5.3.4 Pravice državnih tožilcev

Plača državnega tožilca se določi po enakih osnovah, z enakimi dodatki ter na enak način kot plača sodnika ustreznega naziva oziroma položaja. Plača pomočnika državnega tožilca se določi enako kot plača okrajnega sodnika. O uvrstitvi v plačni razred odloči državnotožilski svet.

Državni tožilec oziroma pomočnik tožilca ima poleg plače še pravico do prejemkov, dodatkov, plačil, nadomestil in povračil v enaki meri kot sodnik.

Vlada Republike Slovenije z uredbo določi pogoje, merila in obseg plačila za povečan obseg dela oziroma dodatne delovne obremenitve za posamezne državne tožilce ali pomočnike državnih tožilcev.

Položajni dodatek pripada državnim tožilcem, ki opravljajo vodstveno funkcijo na sedežu državnega tožilstva ali v njegovem zunanjem oddelku, v odstotku od njihove osnovne plače, in sicer:

- vodjem oddelkov in organizacijskih enot na vrhovnem državnem tožilstvu 10%,
- vodjem zunanjih oddelkov državnih tožilstev 6%,
- vodjem oddelkov z najmanj petimi razporejenimi državnimi tožilci 8%,
- vodjem oddelkov z najmanj tremi razporejenimi državnimi tožilci 5%.

O dodatkih in izplačilih za vodje okrožnih državnih tožilstev in državne tožilce na vrhovnem državnem tožilstvu odloča generalni državni tožilec. Za okrožne tožilce in pomočnike pa odloča vodja državnega tožilstva.

Državni tožilec ima pravico do letnega dopusta v trajanju od trideset do štirideset delovnih dni. Ima tudi pravico do izrednega plačanega dopusta do sedem delovnih dni zaradi osebnih razlogov. Če kandidira za poslanca ali predsednika republike ima pravico do izrednega plačanega dopusta za pripravo na volitve v trajanju trideset delovnih dni. Vse pogoje pa določa državnotožilski svet.

Za vsa izpopolnjevanja ter usposabljanja državnih tožilcev in njihovih pomočnikov, tožilskega osebja ter vseh pripravnikov se uporabljajo določbe glede sodnikov iz zakona, ki ureja sodišča, zakona, ki ureja sodniško službo, ter zakona, ki ureja pravniški državni izpit.

Oblike in načini izobraževanja preko strokovnega centra se predpišejo v državnotožilskem redu.

Glede štipendij državnih tožilcev se uporablja zakon, ki ureja sodniško službo. O primernih kandidatih za štipendijo pa odloča državnotožilski svet.

Pred sodiščem nastopi državni tožilec v službenem oblačilu, katerega obliko in način predpiše minister za pravosodje (ZDT-UPB5,28.-34.člen).

5.3.5 Premestitve in dodelitve na delo v drug državni organ

Državni tožilec je lahko premeščen na drugo mesto v drugo državno tožilstvo iz več razlogov:

- če se odstrani državno tožilstvo, v katerem je do sedaj opravljal funkcijo;
- če se za daljši čas bistveno zmanjša obseg dela v sedanjem državnem tožilstvu;
- če se spremeni organizacija tožilstev;
- v drugih morebitnih primerih, ki jih določa zakon.

O premestitvi odloča generalni državni tožilec.

Če je ogroženo ali onemogočeno pravočasno izvajanje funkcij državnega tožilstva, lahko generalni državni tožilec odredi, da se državni tožilec premesti na opravljanje funkcije, in sicer:

- okrožni državni tožilec k drugemu okrožnemu tožilstvu ali v skupino državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala,
- vrhovni ali višji k okrožnemu državnemu tožilstvu ali v skupino.

Ta premestitev je lahko največ za obdobje šestih mesecev. Odredi jo generalni državni tožilec. Po preteku časa pa lahko, na predlog generalnega državnega tožilca in po pridobitvi pisnega mnenja začasno premeščenega državnega tožilca, državnotožilski svet podaljša premestitev še za največ eno leto. Za začasno premestitev ni potrebna privolitev državnega tožilca.

Za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog je lahko državni tožilec dodeljen ministrstvu za pravosodje za dobo šestih let. Vse pravice in dolžnosti iz službenega razmerja mu takrat mirujejo.

Okrožni državni tožilec ali njegov pomočnik je lahko na podlagi pisne privolitve dodeljen za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog na vrhovno državno tožilstvo. Dodelitev lahko traja največ tri leta in se lahko s pisno privolitvijo enkrat ponovi (ZDT-UPB5,35.-38.člen).

5.3.6 Prenehanje funkcije in razrešitev državnega tožilca

Državnemu tožilcu preneha funkcija v naslednjih primerih:

1. z upokojitvijo (z iztekom leta, ko dopolni 70 let);
2. če izgubi državljanstvo Republike Slovenije;
3. če izgubi poslovno sposobnost ali če ni več zdravstveno zmožen opravljati svoje funkcije;
4. če se sam odpove službi državnega tožilca;
5. če se odpravi državno tožilstvo in mu ni mogoče zagotoviti nadaljevanje dela v drugem državnem tožilstvu;
6. če sprejme funkcijo, začne opravljati pridobitno dejavnost ali sklene delovno razmerje, ki ni združljivo s funkcijo državnega tožilca, ali kljub prepovedi opravlja kakšno drugo delo;
7. če ocena njegovega dela dvakrat zaporedoma označi, da ne ustreza državnotožilski službi.

Državni tožilec je tudi razrešen, če je obsojen za kaznivo dejanje, storjeno z zlorabo svoje funkcije, ali drugo kaznivo dejanje z zaporno kaznijo, daljšo od šestih mesecev ali krajšo, če gre za kaznivo dejanje, zaradi katerega je državni tožilec osebnostno neprimeren za opravljanje svoje funkcije. V takšnem primeru sodišče pošlje pravnomočno sodbo ministrstvu za pravosodje in generalnemu tožilcu. O razrešitvi potem odloči vlada na predlog ministra za pravosodje, o razrešitvi generalnega državnega tožilca pa odloči državni zbor na predlog vlade.

Vodji ali namestniku državnega tožilstva preneha funkcija iz razlogov 63.člena Zakona o sodiščih ali če svoje funkcije ne opravlja po predpisih in pravočasno ali če pokaže, da ni sposoben ali primeren opravljati svoje funkcije. Po prenehanju ne more biti tri leta dodeljen na delo v drug državni organ, na vrhovno državno tožilstvo in v skupino.

Če državni tožilec krši dolžnosti ali ugled in dostojanstvo državnega tožilca, je disciplinsko odgovoren. Ni pa ga mogoče klicati na disciplinsko odgovornost za mnenje, ki ga je dal pri delu v zadevi, ki jo je obravnaval.

Disciplinske sankcije za državnega tožilca so:

1. razrešitev funkcije;
2. ustavitev napredovanja (za dobo treh let);
3. zmanjšanje plače (do 20% za čas do enega leta).

Razrešitev funkcije pa se lahko izreče za naslednje kršitve dolžnosti:

- nevestno, nepravočasno ali malomarno opravljanje službenih dolžnosti;
- neizpolnjevanje službenih dolžnosti, neupravičena odklonitev službene dolžnosti oziroma neizpolnjevanje navodil;

- kršitev predpisov o varovanju državne in uradne tajnosti;
- hujša kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu, o varstvu pred požarom ali eksplozijo;
- nedostojno in žaljivo obnašanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem funkcije državnega tožilca in zunaj nje;
- zloraba položaja ali hujša prekoračitev uradnih pooblastil.

Disciplinskega postopka zoper državnega tožilca ni mogoče uvesti, ko pretečeta dve leti od dneva kršitve. Izvršitev izrečene disciplinske sankcije zastara v enem letu.

Na prvi stopnji odloča v disciplinskem postopku disciplinsko sodišče, ki ga sestavljajo predsednik in dva člana prvostopnega disciplinskega sodišča za sodnike ter državni tožilci in člani državnotožilskega sveta.

Na drugi stopnji pa odloča v disciplinskem postopku disciplinsko sodišče, ki ga sestavljajo štirje sodniki, člani drugostopnega disciplinskega sodišča za sodnike in trije vrhovni državni tožilci. V disciplinskem postopku se uporabljajo določbe, ki se uporabljajo tudi v postopku zoper sodnika.

Disciplinski postopek pa se lahko tudi ustavi, če je kršitev lažje oblike ali če so podane posebne olajševalne okoliščine (ZDT-UPB5,39.-50.člen).

5.4 ORGANIZACIJA DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

Državna tožilstva v Republiki Sloveniji so:

1. Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije (s sedežem v Ljubljani);
2. Okrožna državna tožilstva:
 - a) Okrožno državno tožilstvo v Celju;
 - b) Okrožno državno tožilstvo v Kopru;
 - c) Okrožno državno tožilstvo v Kranju;
 - č) Okrožno državno tožilstvo v Krškem;
 - d) Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani;
 - e) Okrožno državno tožilstvo v Mariboru;
 - f) Okrožno državno tožilstvo v Murski Soboti;
 - g) Okrožno državno tožilstvo v Novi Gorici;
 - h) Okrožno državno tožilstvo v Novem mestu;
 - i) Okrožno državno tožilstvo na Ptuj;
 - j) Okrožno državno tožilstvo v Slovenj Gradcu.

Vrhovno državno tožilstvo in skupina delujeta za celotno območje Republike Slovenije. Vrhovno državno tožilstvo opravlja svoje funkcije pred višjimi sodišči splošne pristojnosti, opravlja pa tudi nadzorstvene in izobraževalne naloge. Imamo tudi zunanje oddelke, ki jih ustanovi minister za pravosodje. Vodje zunanjih oddelkov imenuje generalni državni tožilec s soglasjem ministra in po predhodnem mnenju kolegija vrhovnega državnega tožilstva. V teh zunanjih oddelkih praviloma delajo višji državni tožilci.

Okrožno državno tožilstvo deluje na območju okrožnega sodišča s splošno pristojnostjo in okrajnih sodišč z območja tega okrožnega sodišča. Zunanji oddelek

okrožnega državnega tožilstva je organizacijska enota državnega tožilstva, ki opravlja funkcije okrožnega državnega tožilstva pred enim okrajnim sodiščem ali več. Ustanovi ali ukine ga minister za pravosodje na predlog generalnega državnega tožilca. Zunanji oddelek je neposredno podrejen vodji okrožnega državnega tožilstva.

V državnih tožilstvih z večjim obsegom zadev se lahko oblikujejo oddelki kot notranje organizacijske enote, ki so namenjene specializaciji in boljši učinkovitosti delovanja državnega tožilstva. Delo oddelka vodi namestnik vodje državnega tožilstva ali drug državni tožilec, ki ga z razporedom dela določi vodja državnega tožilstva. Delo pa mora biti tako razporejeno, da so državni tožilci enakomerno obremenjeni.

Možno je tudi kolegijsko delo, kjer se obravnavajo posamezne zadeve ali pravni problemi. Sestavo, sklepčnost, udeležbo, način priprave in sprejemanja stališč in pravnih mnenj, postopek predlaganja dnevnega reda, obveščanje in objavo sprejetih stališč ter druga vprašanja kolegijskega dela pa ureja državnotožilski red.

Vodja državnega tožilstva ima upravne in nadzorstvene pristojnosti v zvezi z delovanjem državnega tožilstva. Lahko ima namestnika, ki mu ga na predlog generalnega državnega tožilca imenuje minister za pravosodje. Namestnik opravlja funkcije in naloge iz pristojnosti vodje državnega tožilstva, če je ta odsoten ali zadržan. Vodje in namestniki okrožnih državnih tožilstev se imenujejo za dobo šestih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

Vodja vrhovnega državnega tožilstva je generalni državni tožilec. Državni tožilci, imenovani pri vrhovnem državnem tožilstvu, imajo naziv vrhovni oziroma višji državni tožilec. Državni tožilci, imenovani pri okrožnem državnem tožilstvu, pa imajo naziv okrožni državni tožilec.

O zahtevi za izločitev generalnega državnega tožilca ali njegovega namestnika poda predhodno mnenje kolegij vrhovnega državnega tožilstva. Pri dajanju mnenja ne smeta sodelovati ali seje voditi, lahko pa ustno podata svoje stališče do zahteve za izločitev.

Tožilsko osebje, med katerega sodijo generalni sekretar vrhovnega državnega tožilstva, sekretar državnega tožilstva, strokovni sodelavci, strokovnjaki, administrativni delavci in ostali, opravljajo pravna dela in druga dela, ki so predpisana z zakoni in drugimi predpisi. Vsako državno tožilstvo lahko ima sekretarja, ki izvaja zadeve državnotožilske uprave.

Pri vrhovnem državnem tožilstvu delujeta kot notranja organizacijska enota dva centra, in sicer:

- **Pravnoinformacijski center** je pristojen za razvoj, enotnost ter delovanje informacijske podpore poslovanja državnih tožilstev. Vodi ga državni tožilec, ki ga imenuje generalni državni tožilec. Naloge iz pristojnosti centra opravljajo razporejeni in dodeljeni državni tožilci, uradniki, strokovno-tehnični javni uslužbenci in zunanji strokovnjaki računalniške stroke.
- **Strokovni center**, ki državnim tožilstvom in njihovim tožilcem zagotavlja s področja davčne, finančne, računovodske in drugih strok potrebno pomoč za učinkovito delovanje;

- pripravlja in izvaja izobraževanje državnih tožilcev in njihovih pomočnikov, tožilskega osebja ter pripravnikov za delo na državnih tožilstvih;
 - zagotavlja strokovne podlage za mednarodno državnotožilsko sodelovanje.
- Strokovni center vodi vrhovni državni tožilec, ki ga imenuje generalni državni tožilec. Naloge iz pristojnosti centra opravljajo razporejeni in dodeljeni državni tožilci, uradniki, zaposleni ali zunanji strokovnjaki.

V pristojnosti vrhovnega državnega tožilstva je tudi, da lahko izdaja notranje tožilsko glasilo in strokovno literaturo. Lahko tudi ureja spletne strani, s katerimi obvešča javnost o svojem delovanju in daje določene pravne informacije (ZDT-UPB5, 51.-60.člen).

5.5 OBVEŠČANJE, POROČANJE, NAVODILA IN NADZOR

5.5.1 Obveščanje in poročanje

Okrožno državno tožilstvo je dolžno obveščati vrhovno državno tožilstvo o vseh kazenskih zadevah, ki so širšega javnega pomena ali v katerih niso jasna temeljna pravna vprašanja kazenskega pregona. Minister za pravosodje pa lahko zahteva, da mu državna tožilstva poročajo o vseh zadevah, ki jih obravnavajo.

Vsa državna tožilstva pošiljajo letna poročila o svojem delu državnim tožilstvom višjih stopenj in ministrstvu za pravosodje. Vrhovno državno tožilstvo pa pošlje letno poročilo o delu državnih tožilstev državnemu zboru.

Najkasneje do 31. maja mora generalni državni tožilec posredovati poročilo o delu državnih tožilstev državnemu zboru Republike Slovenije, in sicer za preteklo leto. Obvestila o delu posreduje tudi sredstvom javnega obveščanja s pošiljanjem pisnih sporočil ali sklicevanjem tiskovnih konferenc. V skladu z zakonom (ki ureja medije) določi tudi, o katerih posameznih zadevah lahko obvesti javnost, s tem da ne sme škoditi interesom postopka, tajnosti postopka ali zasebnosti oseb. Lahko pa generalni državni tožilec poda izjavo za javnost, v kateri pa mora opozoriti, da lahko določeni podatki ali komentarji, objavljeni v medijih, ogrožajo ali kršijo ustavno pravico do domnevno nedolžnega osumljenca v postopku (ZDT-UPB5, 61.-63.člen).

5.5.2 Navodila in nadzor

Navodila za ravnanje državnih tožilcev, ki se nanašajo na enotno uporabo zakona pri državnih tožilstvih in na izenačevanje politike pregona, daje generalni državni tožilec. Vodja okrožnega državnega tožilstva lahko daje splošna navodila za ravnanje državnih tožilcev v zadevah iz svoje pristojnosti. Preden pa kdorkoli izda navodila, pa je potrebno predlog navodila obravnavati na sestanku z okrožnimi in višjimi državnimi tožilci. Navodila morajo biti vedno dana v pisni obliki.

Državni tožilec lahko poda mnenje o navodilih, če meni, da bo z upoštevanjem le-teh prišlo do nasprotja z ustavo ali zakonom, ali če ima z navodili druge tehtne pomisleke.

Podaja ga nadrejenemu vodilnemu državnemu tožilcu in izdajatelju navodil in mora biti v pisni obliki. Obvestilo pošlje, še preden opravi procesno dejanje ali uporabi ukrep, na katerega se navodilo nanaša.

Če je državni tožilec prepričan, da se od njega zahteva škodljivo ali protipravno ravnanje, ga lahko nadrejeni državni tožilec odreši nadaljnjega dela na tem primeru, razen če bi lahko zaradi tega prišlo do nepopravljive zakasnitve procesnega akta.

Nadrejeni državni tožilec (ali državni tožilec z višjim položajem) lahko nižjemu državnemu tožilcu vzame posamezno zadevo ali opravilo, ki ga lahko prevzame sam, ali dodeli drugemu državnemu tožilcu. O prevzemu mora biti izdana odredba, ki mora biti v pisni obliki. Njen izvod se pošlje v vednost generalnemu državnemu tožilcu (ZDT-UPB5, 64.-66.člen).

5.5.3 Državnotožilska uprava

je organ za odločanje in druga opravila, s katerimi je na podlagi zakona, državnotožilskega reda in drugih podzakonskih aktov zagotovljeno redno, pravilno, vestno in učinkovito delovanje državnega tožilstva. Njene naloge so zlasti:

- notranja organizacija in organizacija poslovanja državnih tožilcev;
- udeležba na glavnih obravnavah, narokih in drugih dejanjih;
- zagotavlja in nadzoruje zakonitost, strokovno pravilnost in pravočasnost dela državnih tožilcev;
- izpolnjuje obvezna navodila;
- obravnava nadzorstvene pritožbe;
- nadzoruje izvajanje predpisov o zaposlovanju ter varnosti in zdravju pri delu;
- uveljavlja pravice, obveznosti in odgovornosti državnih tožilcev, njihovih pomočnikov in tožilskega osebja;
- poroča o problematiki dela državnega tožilstva;
- spremlja sodno prakso, statistično-evidenčno službo, pisarniško-tehnično poslovanje, kadrovsko-personalne zadeve, finančno in materialno poslovanje;
- upravlja z zgradbo oziroma s prostori, ki so dodeljeni v uporabo državnemu tožilstvu;
- skrbi za varnost oseb, dokumentacije in premoženja na državnem tožilstvu.

Zadeve in naloge državnotožilske uprave opravlja vodja državnega tožilstva. Lahko jih opravlja tudi sekretar državnega tožilstva, vendar mora vodja državnega tožilstva izdati pooblastilo in delo nadzorovati. Lahko pa naloge opravlja tudi generalni sekretar vrhovnega državnega tožilstva, vendar le pod nadzorom in s pooblastilom generalnega državnega tožilca. Kadar mora državnotožilska uprava odločiti o pravici, obveznosti ali pravni koristi v neki zadevi, uporablja določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

Nadzor državnotožilske uprave izvaja generalni državni tožilec, lahko pa pooblasti vrhovnega ali višjega državnega tožilca ali generalnega sekretarja vrhovnega državnega tožilstva (ZDT-UPB5, 66.a in 66.b člen).

5.5.4 Pravosodna uprava

je organ, ki zadeve s področja državnega tožilstva opravlja za ministrstvo, pristojno za pravosodje. Zadeve pravosodne uprave so tiste, ki zagotavljajo splošne pogoje za uspešno izvajanje državnotožilskih funkcij. To so:

- priprava zakonov in drugih predpisov s področja organizacije in poslovanja državnih tožilcev, položaja, pravic in obveznosti državnih tožilcev, pomočnikov in tožilskega osebja;
- skrb za izobraževanje in strokovno usposabljanje;
- zagotavljanje kadrovskih, materialnih, tehničnih in prostorskih pogojev, vključno z zagotavljanjem sredstev za najemnine najetih prostorov državnih tožilcev;
- obravnavanje nadzorstvenih pritožb;
- zbiranje statističnih in drugih podatkov o delovanju državnih tožilcev;
- nadzor nad opravljanjem zadev državnotožilske uprave (imenovan kot pravosodni nadzor).

Pri svojem delovanju mora upoštevati, da pri pravosodnem nadzoru ni dopustno posegati v zakonitost in strokovno pravilnost dela državnih tožilcev v zvezi s predkazenskim postopkom, sodnimi postopki ter upravnimi postopki.

Ministrstvo za pravosodje izvaja pravosodni nadzor preko vodij državnih tožilcev, pri vrhovnem državnem tožilstvu pa ga izvaja preko generalnega državnega tožilca.

Če državni tožilec ali vodja državnega tožilstva meni, da gre za nedovoljen poseg pri izvajanju pravosodnega nadzora, lahko izvajanje nadzora zavrne. O tem mora takoj obvestiti generalnega državnega tožilca in vlado Republike Slovenije. Na koncu vlada odloči, ali se nadzor opravlja naprej ali ne.

Minister za pravosodje podrobneje določi način in oblike pravosodnega nadzora, pooblastila za opravljanje nadzora in ostala vprašanja, ki so pomembna pri opravljanju učinkovitega nadzora. Vse to določi v podzakonskem aktu.

Pri opravljanju pravosodnega nadzora lahko uradniki ministrstva za pravosodje na podlagi pooblastil, ki jih izda minister sam, in v navzočnosti vodje državnega tožilstva oziroma skupine, opravijo vpoglede v spise, vpisnike in drugo dokumentacijo državnega tožilstva. Pri tem so uradniki dolžni varovati tajnost podatkov, ki jih pridobijo. Posredujejo jih lahko le ministrstvu ali drugim državnim organom, ki imajo z zakonom določeno pristojnost za njihovo uporabo. Vpogled v listine lahko zahteva sodišče oziroma državni zbor Republike Slovenije, če se nanašajo na predmet kazenskega postopka oziroma na parlamentarno preiskavo.

Ministrstvo za pravosodje lahko od državnih tožilcev zahteva podatke in poročila o stanju reševanja posamezne zadeve, ki jih potrebuje za obveščanje javnosti ali za odgovore na vprašanja državnega zbora Republike Slovenije, državnega sveta Republike Slovenije, vlade Republike Slovenije in predsednika Republike Slovenije v zvezi z delom državnega tožilstva (ZDT-UPB5, 66.c-66.d člen).

5.5.5 Strokovni nadzor

Vrhovno državno tožilstvo opravlja strokovni nadzor nad delom okrožnih državnih tožilstev in skupine. Izvaja ga tako, da pregleduje spise, ki jih zahteva na vpogled, pregleduje vpisnike in drugo.

Najmanj enkrat na tri leta opravi splošni nadzorstveni pregled poslovanja okrožnih državnih tožilstev in skupine z neposrednim pregledom spisov, vpisnikov in drugih dokumentov. Spise lahko pregledujejo le vrhovni ali višji državni tožilci, vpisnike in drugo dokumentacijo pa lahko pregleduje tudi tožilsko osebje vrhovnega državnega tožilstva, če ima pisno pooblastilo generalnega državnega tožilca.

Poročila o nadzorstvenih pregledih se pošljejo generalnemu državnemu tožilcu in ta jih posreduje ministru za pravosodje.

Kadar se opravlja nadzor nad poslovanjem državnih tožilcev, pomočnikov ali tožilskega osebja pri okrožnem državnem tožilstvu, imajo ti pravico vedeti, da se nadzor opravlja, imajo pa tudi pravico, posredovati pojasnila vrhovnemu državnemu tožilstvu v petnajstih dneh od prejema poročila. Na skupnem sestanku tožilcev sledi obravnavanje vseh ugotovitev pregleda in morebitnih pojasnil, na koncu pa napišejo dokončno poročilo o splošnem nadzorstvenem pregledu.

Kadar traja reševanje zadev, ki so dodeljene državnemu tožilcu, neutemeljeno dolgo, so možne pritožbe, ki se pošljejo pristojnemu vodju državnega tožilstva. Kadar pa gre za zadeve, ki so v pristojnosti višjih in vrhovnih državnih tožilcev, pa se pritožbe pošljejo generalnemu državnemu tožilcu. Nadzorstveno pritožbo lahko vloži le tista stranka, ki s potrebnimi podatki izkaže pravni interes v zadevi (ZDT-UPB5, 67.-68.člen).

Državna tožilstva vodijo osebne in druge podatke, ki so potrebni za odkrivanje ali pregon kaznivih dejanj in prekrškov, ter osebne in druge podatke, ki omogočajo delovanje državnega tožilca, v vpisnikih, imenikih in evidencah. Vodijo jih po zakonu, ki ureja kazenski postopek, in po zakonu, ki ureja postopek pred organom za prekrške. Vse te podatke pridobijo osebe šele takrat, ko zastara kazenski pregon ali po pravnomočnosti sodbe.

Možnost vpogleda, prepisa, kopiranja ali izpisa iz vpisnikov, imenikov, evidenc in spisov državnega tožilstva lahko dobi posameznik, če dokaže, da jih potrebuje za znanstvenoraziskovalne namene. Dovolj mu lahko le generalni državni tožilec. Ta vpogled, prepis, kopiranje ali izpis se lahko opravi le pod nadzorom državnega tožilca, njegovega pomočnika ali javnega uslužbenca državnega tožilstva, ki je za to pisno pooblaščen.

Pravico do vpogleda v osebne ali druge podatke iz vpisnikov, imenikov, evidenc in spisov državnega tožilstva ima tudi vsaka pravna ali fizična oseba, ki za to izkaže pravni interes, če to ne škoduje interesom postopka, tajnosti postopka ali zasebnosti oseb. Te podatke pa lahko potem uporabljajo le v postopkih pred sodišči ali drugimi državnimi organi (ZDT-UPB5, 69.člen).

5.6 PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE ZAKONA

Z ZDT so začela državna tožilstva delovati 1. januarja 1995. Prevezla so vse zadeve, dokumentacijo, sredstva, prostore in delavce Zakona o javnem tožilstvu. Javno tožilstvo Republike Slovenije se je spremenilo v državno tožilstvo Republike Slovenije, višje javno tožilstvo se je spremenilo v višje državno tožilstvo, temeljno javno tožilstvo pa se je spremenilo v okrožno državno tožilstvo. Javni tožilci nadaljujejo z delom kot vodje državnih tožilstev, namestniki javnih tožilcev pa nadaljujejo kot državni tožilci ustreznega položaja vse do imenovanja v trajno tožilsko funkcijo oziroma do izteka mandata.

Javni tožilci in njihovi namestniki, ki opravljajo funkcije javnega tožilstva, imajo pravico pred iztekom svojega mandata prijaviti kandidaturu za imenovanje v funkcijo državnega tožilca. Kandidaturo prijavijo ministrstvu za pravosodje.

8.člen Zakona za izvedbo ustave Republike Slovenije (UL RS, št.33/91) določa, da se prosta mesta državnih tožilcev, ki nadaljujejo mandat, razpišejo tri mesece pred iztekom njihovega mandata. Višji javni tožilec izdelava strokovno oceno dela državnega tožilca, ki se prijavi h kandidaturi.

Zakon o javnem tožilstvu določa v 30. členu pravice javnih tožilcev ob prenehanju mandata. Te pravice imajo javni tožilci tudi po sprejetju Zakona o državnem tožilstvu, če niso imenovani naprej.

S 1. januarjem 1995 je prenehal veljati Zakon o javnem tožilstvu. Zakon o državnem tožilstvu v Republiki Sloveniji pa je začel veljati 14 dni po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (ZDT-UPB5,70.-81.člen).

6 POLOŽAJ IN VLOGA DRŽAVNEGA TOŽILSTVA IN OCENA NJEGOVE FUNKCIJE

Pred leti so ustanovili društvo delavcev državnih tožilstev za preverjanje vloge državnega tožilstva na način, kakor že vsa leta prej uspeva sodniškemu društvu, in v upanju, da bo društvo spodbudilo razprave o marsikateri stokovni temi, ki zadeva delovanje in vlogo državnega tožilstva.

Največja želja je bila, da bi funkciji in organizaciji državnega tožilstva povrnili čast in ugled, kakršnega ima v večini evropskih držav. Nekatere težnje pri nas pa kažejo prav nasprotno podobo: ne gre le za odhajanje državnotožilskih delavcev v vrste odvetnikov, ampak tudi v nekatere druge službe, ki v nobeni državi niso in tudi ne morejo biti nad statusom državnih tožilcev. Vsaka država, ki zavestno teži k uveljavljanju načel t.i. pravne države in k uvajanju demokratičnih razmer v družbi, bi namreč morala imeti interes za takšno tožilsko organizacijo, ki je sposobna preganjati tudi najhujše oblike vseh vrst kaznivih dejanj, posebej še, če gre za varstvo temeljnih in dolgoročnih človekovih in družbenih vrednot kot pravnih dobrin.

Če sta poštenost in pravičnost kot vsakomur razumljivi in preprosti moralni in etični kategoriji prevladujoč kriterij, ki mora pri delu enako veljati tako za sodišče kakor tudi za tožilstvo, potem v modelu t.i. kontinentalnih postopkov v primerjavi s *Common law* sistemom ni mogoče videti le nevarnosti, da bi se vsa moč organov pravosodja v enotni fronti zgolj z upoštevanjem inkvizicijske maksime zgrnila na obtoženega. Na zakonsko zahtevo, da državni tožilec ne sme biti neobjektivno zainteresiran za izid postopka in da mora tudi sam služiti iskanju resnice, je skozi prizmo evropskih kontinentalnih postopkov moč gledati tudi z optimizmom, saj je v takšnem sistemu videti, da sta kar dva organa dolžna služiti istemu cilju.

V nobeni državi si namreč ni moč zamišljati situacije, v kateri bi sodišča na eni strani delovala v idealnih demokratičnih razmerah in zato lahko uspešno in objektivno zaščitila interese obtožencev, državna tožilstva pa bi na drugi strani bila hkrati v službi povsem drugih, morda kratkoročnih interesov, ki bi se odražali v popolni nesamostojnosti tožilstev.

Nekoliko manjšega pomena je zato vprašanje, v kolikšni meri naj nova zakonodaja morda še bolj upošteva organizacijo kazenskega postopka kot spora med strankama, v katerem je iskanje resnice rezultat kontrasta nasprotnih stališč med strankama.

Načelna težnja tožilstva po obsodilni sodbi je bila že v dosedanji praksi v zadostni meri navzoča. To je rezultat poklica in položaja v postopku, tudi kadar gre za podatke, ki v enaki meri kažejo na obstoj ali neobstoj posameznih dejstev. Državna tožilstva pa so vso odgovornost prevzemala tudi v tistih primerih, v katerih niso uvedla kazenskih postopkov. Velike stopnje družbene odgovornosti tožilstev pa ni videti le v zvezi s primeri, pri katerih tožilec meritorno odloča, to je v zvezi z opuščanjem kazenskega pregona, ki se je v svetu začelo razvijati v posebni pravni institut (*waiver of prosecution, diversion*), pač pa prvenstveno v zvezi z vlaganjem obtožnih aktov, ki močno posegajo v življenje in tudi v temeljne pravice vsakega človeka, ki se znajde v kazenskem postopku.

Pomembnost dela državnih tožilcev je v večini držav našla ustrezno mesto tudi po formalni plati, saj so tožilci po svojem statusu povsem izenačeni s sodniki, pa čeprav

so kar naprej trajale razprave o tem, če sodijo tožilstva med organe pravosodja (po Ferlincu, 1993, str. 1-2).

7 NEKATERI AKTUALNI PROBLEMI DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

V nasprotju s sodišči slovenska ustava pri državnih tožilstvih ni rešila globalnih problemov: z dikcijo, ki ni povsem nedvoumna, je sicer nakazala, da ga šteje za organ kazenskega pregona, ni pa določila njegovega položaja v sistemu oblasti niti ni česarkoli rekla o načinu izvrševanja njegove poglobitve funkcije, kaj šele, da bi predpisala temeljna pravila o njegovi organiziranosti. Ne gre za nikakršno nostalgijo za »dobrimi starimi časi«, ko je bilo vse to zapisano v ustavi, temveč za preprosto ugotovitev, da pravosodje in tožilstvo v pripravljajoči se reorganizaciji nista startala iz enakega položaja. Žal tudi nista bila deležna vsaj relativno enake pozornosti ne stroke ne javnosti.

Težava je v tem, da se v zvezi z državnim tožilstvom kot organom pregona zastavlja dvoje bistvenih vprašanj, pri katerih se ponujajo možne rešitve. Najprej gre za uvrstitev državnega tožilstva v sistem državne oblasti, drugo vprašanje pa je sistem kazenskega pregona (namreč: ali se ta odvija po legalitetnem ali po oportunitetnem načelu). Mogoče nenavadno, ampak možne so zelo različne opcije, od katerih za nobeno ni mogoče vnaprej določiti, katera je boljša in katera je bolj oziroma manj demokratična. Res pa je, da v določenem času in prostoru niso vse enako ustrezne.

Ustava Republike Slovenije o položaju državnega tožilstva v sistemu oblasti neposredno ne pove ničesar, pač pa s tem, ko ga v poglavju o državni ureditvi obravnava kot poseben organ ob parlamentu, predsedniku republike, vladi, upravi, sodstvu ter odvetništvu in notariatu, dovolj jasno pokaže, da ga ne želi na silo priključevati k nobeni od naštetih kategorij.

Najverjetneje določa umestitev organa pregona v sistem oblasti način izvrševanja temeljnih pristojnosti. V tem pogledu so podobnosti tožilskega dela z izvrševanjem sodne funkcije ob vseh razlikah velike, znatno večje, kakor so stične točke z izvršilno ali upravno oblastjo.

Naloga javnih tožilstev je kazenski pregon, sodišč pa sojenje in nič drugega. Zato spada v pravosodno sfero tisti del afer, ki ima znake kaznivih ravnanj. Najvažnejše je to, da se morajo pri svojem delu vsi vesti po ustavi in vseh zakonih.

Kazenski pregon je najpomembnejša oziroma nosilna funkcija državnega tožilstva, ki opravičuje njegov *raison d'être*. Poznamo dva temeljna modela pregona, po legalitetnem in oportunitetnem principu. Večkrat je problem v izbiri med obema pregonoma. Pri uvedbi oportunitetnega pregona je največkrat problem nerazumevanje, saj je omejen na manj pomembna kazniva dejanja in pri hujših kaznivih dejanjih sploh ne pride v poštev, da bi državni tožilec storilca le preganjal. Poleg tega oportuniteta pri pregonu le izjemoma pomeni tako imenovano politično oportuniteto, torej imuniteto ali privilegij za nekatera kazniva početja določenih kategorij ljudi; pogosteje je predvsem ocena možnosti, ki jih ima obtožba, da bo v postopku pred sodiščem pokazala svojo tezo. Po zakonu naj ne bi državni tožilec imel dolžnosti začeti kazenskega pregona, če bi ta škodoval interesom države. Oportunitetno načelo prihaja v zakon skozi stranska vrata, nesistemske. Podobne učinke, deloma celo boljše, je mogoče doseči s kombinacijo institutov, ki so deloma procesne, deloma materialne ali mešane narave. To so instituti odpuščanja in odvrčanja kazenskega pregona.

Je pa legalitetno načelo bolj sprejemljivo izhodišče za delo. To načelo ima svoje naravne meje, ki jih pravo mora priznati, in pravne meje, ki jih samo določa.

V zvezi z izvajanjem funkcije kazenskega pregona je vprašanje o odnosih med organi odkrivanja, ki so predvsem organi notranjih zadev, in državnim tožilstvom kot organom kazenskega pregona. V bistvu gre za to, da imamo na eni strani organe odkrivanja, ki morajo delovati na lastno pobudo in so primarno odgovorni za sfero odkrivanja, na drugi strani pa organ pregona, ki sme organe odkrivanja pri njihovem delu usmerjati. Večkrat je prišlo do problemov, ko je bilo državno tožilstvo prešibak organ proti organu odkrivanja. V nekaterih primerih so organi odkrivanja po nepotrebnem čakali na usmeritve tožilstva, v drugih so delali v zahtevnih in obsežnih zadevah na svojo roko, ne da bi tožilca sploh obvestili o tem, kar počno. Tako usmerjanje je postalo odvisno od informacij, ki bi jih morali dajati usmerjanci sami, kar je seveda nesmisel.

Pravosodje je občutljiv in zapleten mehanizem, njegovo bistvo pa so ljudje, strokovnjaki z znanjem, profesionalnostjo in poštenostjo. Pravi temelj tožilske organizacije je posameznik, ki je visoko usposobljen strokovnjak, ki je za svoje delo odgovoren predvsem sam, po potrebi pa se v zelo zahtevnih in zapletenih zadevah vključuje v *ad hoc* ali vnaprej sestavljene ekipe, in ki ni trdno zacementiran v takšni ali drugačni organizacijski strukturi.

Kratek povzetek za konec je: državno tožilstvo je neodvisen državni organ, katerega daleč najpomembnejša funkcija je kazenski pregon, ki ga izvaja na podlagi ustave Republike Slovenije in zakona o državnem tožilstvu in ostalih zakonov ter skladno z načelom legalitete. Moderno državno tožilstvo je postavljeno kot demokratična organizacija, ki sloni na neodvisnosti, visoki strokovnosti in profesionalni etiki svojih funkcionarjev (po Fišer, 1993, str.827).

8 DRŽAVNOTOŽILSKI RED

8.1 SPLOŠNI DEL

V Republiki Sloveniji imamo državnotožilski red, ki ga izdaja minister za pravosodje na predlog generalnega državnega tožilca. Tako je določeno v 7.členu Zakona o državnem tožilstvu Republike Slovenije.

8.1.1 Uvodne določbe in pomen temeljnih izrazov

V državnotožilskem redu (v nadaljevanju besedila: DTR) je določeno vse o notranji ureditvi državnih tožilstev, dodeljevanju in odvzemu zadev državnim tožilcem, pravila pisarniškega poslovanja, vodenje vpisnikov, imenikov in evidenc, obrazci za delo, oblika in vsebina pečatov in štampiljk (in njihovi vzorci obrazcev z navodili), oblika in vsebina službenih izkaznic, podrobnejša pravila o obveščanju javnosti, stiki s pripadniki narodnih skupnosti, poslovanje v zadevah državnotožilske uprave, zagotavljanje varnosti oseb, dokumentacije in premoženja, obveščanje ministrstva za pravosodje, okvirni hišni red in standardi za prostore in opremo državnih tožilstev, informatizacija državnih tožilstev, pravila o vpogledih in preslikavah spisov, pravila o izvajanju in nadzoru materialnega in finančnega poslovanja, pravila o rednem opravljanju zadev in poročanju, razporeditev poslovnega časa in poslovanja s strankami, pravila o vodenju statistike in druga vprašanja v zvezi z notranjim poslovanjem državnih tožilstev. Z notranjo ureditvijo državnih tožilstev se zagotavljajo pogoji za zakonito, strokovno, pravilno in pravočasno opravljanje tožilskih zadev.

Generalni državni tožilec Republike Slovenije nadzoruje izvajanje DTR. Na njegovi podlagi izdaja odredbe in daje usmeritve za izvajanje reda. V DTR je določeno, da med državna tožilstva spadajo vrhovno državno tožilstvo RS z vsemi organizacijskimi enotami in okrožna državna tožilstva z vsemi svojimi organizacijskimi enotami. Državni tožilci pa so generalni državni tožilec, vrhovni državni tožilec, višji državni tožilci in okrožni državni tožilci (DTR, 2004, 1.-3.člen).

8.1.2 Tožilsko osebje in pomočniki državnega tožilca

Med tožilsko osebje spadajo:

- uradniki, katerih naloge spadajo med delovno področje državnega tožilstva;
- uradniki, ki opravljajo zahtevnejša spremljajoča dela;
- strokovno - tehnični javni uslužbenci.

Pravice delovnih razmerij tožilskega osebja se urejajo s predpisi in kolektivnimi pogodbami, ki veljajo za vse delavce v državnih organih. Javni uslužbenci imajo tudi pravico in dolžnost, da se izobražujejo. V okviru teh izobraževalnih programov morajo vsi javni uslužbenci državnega tožilstva v enem letu po sprejemu delovnega mesta

pred komisijo ministrstva za pravosodje opraviti izpit iz znanja državnotožilskega reda. Če tega izpita ne opravijo, ne izpolnjujejo pogojev za delovno mesto, ki ga zasedajo. Javni uslužbenci so disciplinsko odgovorni za vse kršitve delovnih obveznosti in dolžnosti. O disciplinski odgovornosti odloča na prvi stopnji vodja državnega tožilstva, na drugi stopnji pa disciplinska komisija, ki jo imenuje vlada RS.

Državno tožilstvo ima določeno število pomočnikov državnega tožilca. Dodeljuje jih vodja državnega tožilstva, in sicer enemu okrožnemu, višjemu ali vrhovnemu državnemu tožilcu ali več. Pomočnikove naloge so, opravljati dejanja v zadevah, ki pripadajo državnemu tožilcu, kateremu je dodeljen. Državni tožilec je odgovoren za delo pomočnika. Za opravljanje določenih nalog ali procesnih dejanj v kazenskem postopku mora državni tožilec izdati pooblastilo svojemu pomočniku, da lahko potem ta opravi naloge. To pooblastilo je lahko generalno za vse naloge skupaj ali pa posamezno za vsako zadevo posebej (DTR, 2004, 4.-10.člen).

8.1.3 Obveščanje in notranje tožilsko glasilo ter izdaja strokovne literature

Državni tožilec mora obveščati o kazenskih ovadbah in drugih zadevah vodjo državnega tožilstva, ta pa v obliki operativnega poročila obvesti generalnega državnega tožilca. Tako obveščanje poteka skozi vse faze kazenskega postopka. Generalni državni tožilec lahko zahteva podatke in informacije o posamezni zadevi, kadar koli želi. Kadar okrožni ali višji državni tožilec med delom ugotovi, da je bil v postopku pred sodiščem kršen zakon ali pa je bila izdana nezakonita odločba, ki je že postala pravnomočna, mora okrožni državni tožilec takoj oddati poročilo s svojim mnenjem in priloženimi spisi vrhovnemu državnemu tožilstvu, višji državni tožilec pa generalnemu državnemu tožilcu. Pri svojem delu lahko kdaj državni tožilec ugotovi, da je vprašljiva ustavnost zakona ali ustavnost in zakonitost kakšnega drugega predpisa. Takrat mora obvestiti generalnega državnega tožilca, ta pa se odloči, ali bo vložil zahtevo za oceno te ustavnosti ali zakonitosti.

Za obveščanje državnih tožilstev izdaja vrhovno državno tožilstvo notranje glasilo, ki se imenuje Tožilska obvestila, in vsebuje:

- poročila o pomembnejših kazenskih zadevah,
- obvezna splošna navodila in načelna pravna stališča vrhovnega državnega tožilstva,
- načelna stališča državnotožilskega sveta,
- pomembnejše odločbe ustavnega sodišča RS, vrhovnega sodišča RS in višjih sodišč,
- prispevki, ki so pomembni za prakso državnih tožilstev,
- druga sporočila in obvestila.

Tožilska obvestila ureja uredniški odbor, ki ga imenuje generalni državni tožilec. O izdaji strokovne literature pa odloča generalni državni tožilec, ki v posameznem primeru določi uredniški odbor (DTR, 2004, 11.-14.člen).

8.1.4 Zagotavljanje javnosti dela

Državno tožilstvo zagotavlja javnost svojega dela preko medijev s posredovanjem informacij o vprašanih z delovnega področja državnega tožilstva. Vsem medijem zagotavlja enake možnosti informiranja. Celotno obveščanje medijev vodi generalni državni tožilec, ki v skladu z zakonom daje obvestila medijem ter omogoča urednikom, novinarjem in ostalim zbiranje informacij za objavljanje. Nalogo obveščanja pa lahko opravljajo tudi sekretar vrhovnega državnega tožilstva, vodja posameznega državnega tožilstva ali drug državni tožilec, seveda s pooblastilom generalnega državnega tožilca. Javnost se seznanja o delu državnega tožilstva preko:

- obvestil za javnost na skupni spletni strani državnih tožilstev <http://dt.rs.si>,
- ostalih obvestil v medijih,
- tiskovnih konferenc,
- drugih primernih načinov.

Državni tožilec lahko javnost obvesti le o zadevah, ki ne škodujejo interesom postopka, tajnosti postopka ali zasebnosti oseb. Obvestila javnosti poda generalni državni tožilec ali njegov pooblaščenec na lastno pobudo, in sicer o pomembnih postopkih v kazenskih, civilnih, upravnih zadevah ali o stanju kriminalite ter o drugi splošni problematiki s področja kazenskega pregona. Pobudo za informacije o zadevah državnega tožilstva lahko dajo tudi dopisniki medijev sami, in to preko telefona, telefaksa, elektronske pošte ali ustno preko urada generalnega državnega tožilca, ali neposredno vodjem okrožnih državnih tožilstev. Državni tožilec, ki je opravljal javno procesno dejanje ali katero drugo javno obliko tožilskega dela, lahko sam odda informacije medijem. Vsa ta obvestila vsebujejo le kratek opis in označbo kaznivega dejanja ter sporočilo o izvršenih državnotožilskih ukrepih. Vodja okrožnega državnega tožilstva lahko na zahtevo medijev sam posreduje podatke o tem, če določeno zadevo sploh obravnavajo in v kateri fazi je. O tistih zadevah, ki so v reševanju, se informacije dajejo pisno. Izjemoma pa lahko na tiskovnih konferencah dobijo novinarji informacije o odmevnih zadevah. Pisno obvestilo se medijem pošlje preko Slovenske tiskovne agencije ali neposredno tistim medijem, ki pokrivajo to območje. Obvestilo mora biti sestavljeno tako, da varuje ugled, zasebnost in druge zakonite interese strank in drugih udeležencev v postopku ter da ne škoduje interesom postopka. Generalni državni tožilec vodi evidenco o vseh obvestilih, ki jih posredujejo medijem. Če se kdaj ugotovi, da objavljena informacija v medijih ni v skladu z danimi obvestili in da neobjektivno oziroma neresnično prikazuje delo državnega tožilstva ali prizadene stranko in druge udeležence, generalni državni tožilec poskrbi, da se objava popravi in uskladi z načeli objektivnega obveščanja javnosti.

Dostop do informacij, ki so javnega značaja, je možen tudi preko objavljenega skupnega kataloga informacij javnega značaja vseh državnih tožilstev na spletni strani (DTR, 2004, 15.-22.člen).

8.1.5 Dostopnost za stranke in druge osebe

Dostopnost za stranke, njihove pooblaščenca in druge upravičence je do državnih tožilstev praviloma le med uradnimi urami. Le v nujnih primerih morajo vsi delavci v državnem tožilstvu zagotoviti podatke izven uradnih ur. Med uradnimi urami so dolžni državni tožilci sprejemati nadzorstvene pritožbe in predloge od fizičnih in pravnih oseb. Podatke o stanju zadeve oziroma v zvezi s postopkom lahko stranka, njen pooblaščenec in druge osebe dobijo od državnega tožilstva neposredno. Podatke, ki pa so shranjeni v vpisnikih, daje vpisničar sam. Če oseba izkaže zakonit interes, ima na podlagi pisne zahteve pravico do vpogleda v spis ali katero drugo dokumentacijo ter do preslikave listin. Kadar se podatki posredujejo strankam ali drugim osebam, se v spis ali katero drugo dokumentacijo napravi uradni zaznamek, v katerem je navedena oseba, ki so ji bili podatki posredovani, zapiše pa se tudi datum in podpiše se pristojna oseba državnega tožilstva.

Državni tožilci, njihovi pomočniki in vsi strokovni delavci ne smejo izražati svojega osebnega mnenja o pravilnosti odločitev ali kakršnih koli dejanj pri dajanju obvestil ali pri komunikaciji s fizičnimi in pravnimi osebami. Prav tako pa tudi ne smejo dajati izjav o verjetnem izidu posamezne zadeve oziroma o predvidenih ali nameravanih ukrepih.

V DTR je posebno določilo o stikih s pripadniki narodnih skupnosti na Slovenskem. Državni tožilci so dolžni zagotoviti enakopravnost italijanskega oziroma madžarskega jezika tistim prebivalcem, ki živijo na tem območju in uporabljajo italijanski oziroma madžarski jezik. Vsem javnim uslužbencem in državnim tožilcem, ki delajo na območju občin narodnih skupnosti, je zagotovljen dodatek za dvojezičnost, kadar je znanje jezika pogoj za opravljanje dela.

V vseh zadevah, ki so povezane z mednarodno pravno pomočjo, morajo okrožna državna tožilstva poslovati s tujimi organi preko ministrstva za pravosodje, lahko pa tudi neposredno, vendar morajo delovati pod pogoji, ki so navedeni v zakonu o kazenskem postopku, in skladno z vsemi določbami obvezujočih mednarodnih pogodb o pravni pomoči v zvezi s sodnimi in drugimi postopki. Vrhovno državno tožilstvo nudi strokovno pomoč državnemu tožilcu ali pomočniku, če jo ta potrebuje, ker deluje v organih mednarodne organizacije. Pomoč se izvaja tako, da se pošiljajo podatki iz strokovne literature, tožilsko notranje glasilo, sodna praksa, stališča državnih tožilcev, zakoni in drugi predpisi RS, ter če je potrebno, se izvaja tudi strokovno svetovanje dodeljeni osebi (DTR, 2004, 23.-30.člen).

8.1.6 Varovanje tajnosti podatkov

Vse podatke, ki jih javni uslužbenci državnega tožilstva izvejo o strankah, njihovih pravnih in dejanskih razmerjih, morajo strogo ohraniti zase. Prav tako morajo zase obdržati vse podatke, ki jih vedo v okviru opravljanja svojega dela na svojem položaju. Vsak javni uslužbenec državnega tožilstva, ki dobi zaupen podatek v zvezi s svojim delom, do katerega javnost nima dostopa, ali pa se seznanj z njegovo

vsebinsko, je odgovoren za varovanje takšnega podatka in mora strogo ohraniti tajnost. Če preneha z opravljanjem funkcije ali dela kot javni uslužbenec državnega tožilstva, je vseeno dolžan varovati vse podatke, ki jih ve. Generalni državni tožilec ali njegova pooblaščenca oseba predpiše tajnost podatkov na državnem tožilstvu in tudi stopnjo tajnosti. Vsak tajen podatek ali dokument, ki vsebuje tajne podatke, mora biti označen tako, kot je predpisano v zakonu ali podzakonskem predpisu, ki ureja tajnost podatkov (DTR, 2004, 31.,32.člen).

8.1.7 Zagotavljanje varnosti oseb, dokumentacije in premoženja

V državnotožilskih prostorih mora biti urejena varnost oseb, dokumentacije in premoženja. Državno tožilstvo mora imeti zagotovljeno varnost funkcionarjev, javnih uslužbencev državnega tožilstva in strank. Zagotovljeno mora biti tudi nemoteno delovanje in poslovanje državnega tožilstva, zavarovani pa morajo biti vsa dokumentacija in prostori državnega tožilstva. Zagotovljena je lahko preko organizirane varnostne službe ali s katerimi drugimi tehničnimi sredstvi. Na manjših okrožnih državnih tožilstvih in njihovih enotah lahko opravljajo varnost vratarji ali drugi javni uslužbenci državnega tožilstva, ki so za to ustrezno usposobljeni. Kadarkoli pa pride do kakršnih koli motenj poslovanja ali ogrožanja varnosti oseb ali premoženja, morajo takoj obvestiti vodjo državnega tožilstva, ta pa mora seznaniti generalnega državnega tožilca in ministrstvo za pravosodje.

Dostop do kazenskih evidenc, evidenc prekrškov, evidenc o zaprtih osebah in drugih zbirk osebnih podatkov imajo določeni državni tožilci, njihovi pomočniki, policisti specializiranega oddelka, strokovni delavci in vpisničarji. Vodja pristojnega državnega tožilstva določi pooblaščenca uporabnike za neposreden dostop do občutljivih osebnih podatkov iz zbirk. Možen je tudi neposreden in brezplačen dostop preko elektronskih omrežij, za katerega potrebuje pooblaščenec uporabniško ime in osebno geslo.

Posebna določila pa določajo tudi navodila glede hišnega reda, ki jih izda vodja državnega tožilstva. Ob vходу v zgradbo državnega tožilstva mora biti pritrjena tabla. Na vrhu table je državni grb RS, nato napis Republika Slovenija in pod njim naziv državnega tožilstva, in če gre za zunanji oddelek, mora biti to označeno. Na vseh vhodnih vratih morajo biti tablice z imenom in priimkom državnega tožilca oziroma pomočnika ter zraven označba »državni tožilec/-ka« oziroma »pomočnik/-ica državnega tožilca«. Na vratih morajo biti tudi napisi, ki označujejo, katera dela se pretežno opravljajo v prostoru, npr. vložišče, tajništvo, kazenska pisarna... Vsa vrata so oštevilčena (DTR, 2004, 33.-38.člen).

8.1.8 Obrazci, pečati, štampljke ter službene izkaznice

DTR določa, da mora državno tožilstvo uporabljati določene obrazce za posamezna opravila in evidence. Obrazci so predpisani z DTR, drugimi predpisi ali pa jih državna tožilstva sestavijo sama. Vsa poslana uradna pisanja državnih tožilcev morajo imeti pečat državnega tožilstva in podpis pristojne osebe. Pečat je uradni znak, ki je

okrogle oblike in je dokaz pristojnosti in verodostojnosti listine ali akta. Štampiljke pa se uporabljajo za kratke zaznamke, označbe, odredbe ter mehanično odtiskovanje naziva državnega tožilstva. V vseh pečatih in štampiljkah, ki se uporabljajo v zunanjih oddelkih, mora biti to tudi označeno. Obstaja evidenca pečatov, ki jo vodi vodja urada državnega tožilstva. Vsak delavec državnega tožilstva, ki pri delu uporablja pečate in štampiljke, jih mora hraniti in zanje odgovarjati.

Za vse državne tožilce, njihove pomočnike in javne uslužbence državnega tožilstva ter policiste specializiranega oddelka je v DTR predpisano, da morajo imeti službene izkaznice (uradne izkaznice). Z njimi se izkazujejo pri opravljanju uradnih nalog. Izdaja jih MP, sestavljene pa so iz usnjenega ovitka, identifikacijske kartice in značke z znakom državnega tožilstva. Obstajajo tri vrste uradnih izkaznic, in sicer za državne tožilce in pomočnike državnih tožilcev, za javne uslužbence državnega tožilstva in za policiste specializiranega oddelka.

MP izvaja administrativno-tehnične zadeve v zvezi z izdajanjem in uničevanjem teh službenih izkaznic. O vseh izdanih izkaznicah pa MP vodi tudi evidenco, kamor se vpisujejo tile podatki:

- osebno ime imetnika izkaznice,
- registrska številka izkaznice,
- datum izdaje,
- datum prenehanja veljavnosti oziroma nadomestitve izkaznice in razlog,
- uničenje in razlog za uničenje izkaznice.

Imetniki izkaznic morajo takoj obvestiti MP o izgubi ali poškodbi izkaznice, tako da potem lahko MP izda na imetnikove stroške novo izkaznico pod novo registrsko številko. Stara se uniči (DTR, 2004, 39.-48.člen).

8.2 NOTRANJA UREDITEV DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

O notranji organizaciji državnega tožilstva odloča vodja državnega tožilstva z aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest na državnem tožilstvu ter z ostalimi odredbami v skladu z zakonom in DTR. Vodja določi notranjo organizacijo državnega tožilstva glede na obseg dela in število oseb v državnem tožilstvu. Vodja okrožnega državnega tožilstva nadzoruje zakonitost, strokovno pravilnost in pravočasnost poslovanja okrožnega državnega tožilstva. Generalni državni tožilec pa nadzoruje poleg okrožnih državnih tožilcev še vrhovno državno tožilstvo. Generalni državni tožilec lahko od vodje okrožnega državnega tožilstva zahteva poročilo o izvajanju njegove funkcije nadzora in se potem odloči, ali bo odredil pregled dela javnih uslužbencev državnega tožilstva, pomočnikov, okrožnih, višjih ali vrhovnih državnih tožilcev.

8.2.1 Oddelki

Vodja državnega tožilstva razporeja državne tožilce, pomočnike in strokovne sodelavce na delo v zunanje oddelke. Generalni državni tožilec imenuje vodjo okrožnega zunanjega oddelka po predhodnem mnenju vodje okrožnega državnega tožilstva. Vodjo zunanjega oddelka vrhovnega državnega tožilstva pa imenuje generalni državni tožilec s soglasjem ministra za pravosodje po predhodnem mnenju kolegija vrhovnega državnega tožilstva. Oddelki kot notranje organizacijske enote se oblikujejo, če so na enakem pravnem področju potrebni najmanj trije državni tožilci. Kot notranji oddelek pri Vrhovnem državnem tožilstvu sta pritožbeni oddelek in oddelek za državnotožilski strokovni nadzor. Prav tako pa sta pri vrhovnem državnem tožilstvu notranji enoti tudi pravno informacijski center in strokovni center. Vodja državnega tožilstva določi vodjo notranjega oddelka ter razporedi državne tožilce in njihove pomočnike za delo v posamezne oddelke oziroma notranje organizacijske enote. Vodja notranjega oddelka skrbi za tekoče in strokovno delo na oddelku ter opravlja še druge naloge, za katere ga pisno pooblasti vodja državnega tožilstva. Razpored državnih tožilcev na oddelke velja praviloma za dobo enega leta. Pri vrhovnem državnem tožilstvu pa deluje tudi posebna organizacijska enota, ki se imenuje Skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala. V tej skupini deluje specializiran oddelek, ki je samo krajevno in stvarno pristojen za pregon vseh kaznivih dejanj, ki jih storijo uradne osebe (DTR, 2004, 51.-54.člen).

8.2.2 Kolegijsko delo

Kolegijsko delo je v državnih tožilstvih možno takrat, kadar vodja državnega tožilstva, vodja skupine ali vodja oddelka določi, da bi bilo bolje, če bi se posamezne zadeve obravnavale na kolegijih. Kolegijsko delo se lahko organizira v obliki stalnih ali začasnih delovnih skupin, kolegijev ali kakšnih drugih organizacijskih enot. Zadeve državnotožilske uprave lahko vodja državnega tožilstva obravnava tudi na ožjem kolegiju. Člani kolegija vrhovnega državnega tožilstva so vrhovni in višji državni tožilci. Člani v razširjenem kolegiju vrhovnega državnega tožilstva pa so poleg prejšnjih še strokovni sodelavci, pomočniki in dodeljeni državni tožilci ter generalni sekretar vrhovnega državnega tožilstva. Člani kolegija v okrožnem državnem tožilstvu so okrožni državni tožilci, njihovi pomočniki in strokovni sodelavci. Člani kolegija v skupini pa so vodja skupine in člani skupine. Pobudo za sklic kolegija lahko da vsak državni tožilec, generalni državni tožilec pa lahko na pobudo ministra za pravosodje skliče kolegij za obravnavo vprašanj s področja državnotožilske uprave. Za sklepčnost kolegija mora biti navzoča več kot polovica članov kolegija. Ponavadi so strokovni kolegiji posvetovalne narave, zato se sklepi praviloma ne sklepajo. Če pa sprejmejo sklep, mora zanj glasovati več kot polovica navzočih članov. Vodja državnega tožilstva odloči, koga vse je potrebno obvestiti o sprejetih stališčih in mnenju in katera od njih se objavijo v notranjem tožilskem glasilu. Okrožna državna tožilstva in skupina lahko sprejemajo na kolegijih stališča glede pravnih in dejanskih vprašanj, ki se pojavljajo sproti pri delu državnega tožilstva, vodja pa o njih obvesti generalnega državnega tožilca. Kolegij vrhovnega državnega tožilstva sprejema načelna pravna

stališča. Vsak državni tožilec pa lahko da pobudo za sprejem načelnega pravnega stališča po teh postopkih:

- Če jo poda okrožni državni tožilec, jo najprej obravnava kolegij okrožnega državnega tožilstva, potem pa jo v odločitev poda vrhovnemu državnemu tožilstvu.
- Pobudo kolegija pošlje vodja okrožnega državnega tožilstva oziroma skupine generalnemu državnemu tožilcu, ta pa odloči o uvrstitvi pobude na dnevni red kolegija vrhovnega državnega tožilstva.
- Višji in vrhovni državni tožilci pošljejo pobude generalnemu državnemu tožilcu, ta pa jih posreduje kolegiju vrhovnega državnega tožilstva.

Generalni državni tožilec mora pisno poslati sklic kolegija vrhovnega državnega tožilstva, v katerem je priloženo gradivo o pobudi in stališču pobudnika, in to najmanj osem dni pred datumom kolegija. Načelno pravno stališče je sprejeto, kadar zanj glasuje večina vseh vrhovnih državnih tožilcev (DTR, 2004, 55.-61.člen).

8.2.3 Posvetovanja, letna poročila in nadzorstveni pregledi

Generalni državni tožilec lahko za obravnavanje pomembnih vprašanj za vsa državna tožilstva skliče posvetovanja z vodji okrožnih državnih tožilstev in skupine. Od vsebine obravnavanih vprašanj je odvisno, ali bo posvet organiziran v razširjeni sestavi, kar pomeni, da bodo na posvetu prisotni vodje vseh ali nekaterih oddelkov in tudi drugi državni tožilci ter zunanji strokovnjaki.

Okrožna državna tožilstva in skupina morajo poslati letno poročilo vrhovnemu državnemu tožilstvu in MP, potem pa vrhovno državno tožilstvo vključi ta njihova poročila v svoje letno poročilo o delu vrhovnih in višjih državnih tožilcev in skupno poročilo pošlje DZ RS in MP. Letna poročila morajo vsebovati podatke, ki jih določi generalni državni tožilec, zlasti statistične in druge podatke o gibanju zadev na posameznem državnem tožilstvu.

Vrhovni in višji državni tožilci vrhovnega državnega tožilstva opravljajo strokovni nadzor nad poslovanjem okrožnih državnih tožilstev. Vodja oddelka za državnotožilski strokovni nadzor organizira delo, pripravlja odredbe in sestavi dokončno poročilo. Generalni državni tožilec pa izda odredbo, v kateri določi vrsto, vsebino in čas pregleda. To odredbo je potrebno tri dni pred pregledom dostaviti pregledovalcu in vodji državnega tožilstva, na katerem se bo pregled opravljal, ali državnemu tožilcu, čigar delo bo pregledano. Splošni nadzorstveni pregledi poslovanja državnih tožilstev se opravljajo enkrat na tri leta, njihov obseg pa določi generalni državni tožilec. Pregledovalec po vsakem pregledu sestavi poročilo pregleda, v katerem zapiše vse ugotovitve in predloge za odpravljanje pomanjkljivosti. To poročilo potem pošlje vodji pregledanega tožilstva, ta pa ga izroči osebam, katere te ugotovitve zadevajo. Te osebe lahko v 15-ih dneh pošljejo ugovore, in če so ti ugovori utemeljeni, lahko pregledovalci v nadaljnjih osmih dneh vnesejo spremembe v poročilo. Vodja oddelka za strokovni nadzor državnih tožilstev po opravljenem nadzoru skliče in vodi skupni sestanek pregledovalcev, državnih tožilcev, pri katerih je bil pregled opravljen, in generalnega državnega tožilca. Potem pa vodja v 15-ih dneh sestavi dokončno

poročilo, ki ga pošlje generalnemu državnemu tožilcu, ta pa ga posreduje ministru za pravosodje (DTR, 2004, 62.-69.člen).

8.2.4 Izobraževanje

Državni tožilci, njihovi pomočniki in strokovni sodelavci imajo pravico in dolžnost do strokovnega izpopolnjevanja v vseh izobraževalnih oblikah, ki jih organizira MP, ter v drugih oblikah strokovnega izobraževanja, organiziranega s strani strokovnih institucij v RS in tujini.

Ena izmed takšnih oblik izobraževanja je državnotožilska šola; to je redni strokovni program, ki ga organizira vrhovno državno tožilstvo. Na podlagi končnih poročil o splošnih nadzorstvenih pregledih izdela vodja oddelka za državnotožilski nadzor analizo, ki je podlaga pri izdelavi letnega programa državnotožilske šole. Glede na napake in pomanjkljivosti iz poročil vrhovno državno tožilstvo in okrožna državna tožilstva oranizirajo oblike izrednega izobraževanja za ustrezne teme.

Pri državnih tožilstvih se lahko organizira tudi strokovna knjižnica za hranjenje strokovnih publikacij, ki jih državni tožilci potrebujejo za uspešno in strokovno opravljanje svojega dela. Državno tožilstvo redno skrbi za nabavo novih izdaj zakonov in drugih predpisov, UL, zbirk sodnih odločb, strokovnih revij ter drugih strokovnih publikacij (DTR, 2004, 70.-72.člen).

8.3 POSLOVANJE DRŽAVNEGA TOŽILSTVA

8.3.1 Poslovni čas, letni raspored dela ter dopusti državnih tožilcev

Poslovni čas vseh državnih tožilcev je od ponedeljka do četrтка od 8. do 16. ure, v petek pa od 8. do 15. ure. Uradne ure za stranke so na vseh državnih tožilstvih v ponedeljek in petek od 9. do 12. ure in v sredo od 9. do 12. ure ter od 14. do 16. ure. Raspored ur mora biti objavljen na vidnem mestu. Vodja državnega tožilstva lahko zaradi nemotenega opravljanja dela državnih tožilcev določi raspored delovnega časa za posameznike.

Letni raspored dela določi vodja državnega tožilstva. Z njim določi razporeditev:

- državnih tožilcev in njihovih pomočnikov v oddelke oziroma notranje organizacijske enote,
- pravnega področja dela državnih tožilcev,
- vodij oddelkov oziroma notranjih organizacijskih enot,
- dežurstev in časa izrabe letnih dopustov.

Po ZDT je lahko državni tožilec začasno premeščen k okrožnemu državnemu tožilstvu ali v skupino le za del polnega delovnega časa, če je takšna premestitev potrebna. Lahko je premeščen za opravljanje vseh funkcij iz pristojnosti državnega tožilstva, h kateremu je premeščen (oziroma skupine), ali le za sodelovanje s strokovnimi mnenji in nasveti pri obravnavanju zadev.

Najkasneje do 15. decembra mora biti izdan in vročen letni razpored za naslednje koledarsko leto. Vodja državnega tožilstva pa lahko letni razpored tudi vmes spremeni, če se zmanjša ali poveča število državnih tožilcev ali če pride do večjih sprememb v pripadu zadev.

Dopusti pa so določeni tako, da mora biti kljub prostim dnevom opravljanje dela državnega tožilstva nemoteno. Državnotožilski svet določi kriterije, primere in pogoje za dolžino letnega dopusta za posameznega državnega tožilca in odobritev izrednega dopusta. Vodja pa o vsem tem kasneje odloča pri posameznih državnih tožilih (DTR, 2004, 73.-76.člen).

8.3.2 Dodeljevanje in odvzem zadev ter poslovanje v posameznih zadevah

O dodelitvah zadev posameznemu državnemu tožilcu odloča vodja državnega tožilstva ali njegov pooblaščenec. Načeloma se zadeve dodeljujejo po vrstem redu prispetja zadeve na državno tožilstvo. Upošteva pa se tudi organizacija dela, specializacija posameznih tožilcev, seveda pa je poskrbljeno tudi za to, da si vsi tožilci približno enako obremenjeni. Če na določenem pravnem področju ni dovolj zadev v obdelavi, se takšnim državnim tožilcem v reševanje dodelijo tudi druge zadeve. Če državni tožilec zaradi daljše odsotnosti ne more pravočasno rešiti dodeljenih zadev, se njegove zadeve dodelijo drugim državnim tožilcem na oddelku. O tem odloča vodja. Vodja državnega tožilstva vodi mesečno evidenco o pripadu zadev, udeležbi na narokih in dežurstvih posameznih državnih tožilcev.

Kadar pride do prevzema in dodelitve zadeve drugemu državnemu tožilcu, se ta sprememba opravi tako, da se v spisu in v vpisniku evidentira, katera procesna opravila je opravil državni tožilec, ki mu je bila zadeva prvotno dodeljena, in od kdaj je procesna dejanja opravljal drug državni tožilec.

V posamezni zadevi so dolžni državni tožilci svoje delo opraviti praviloma v 90-ih dneh od prejema zadeve. Rok pa se lahko izjemoma podaljša za dobo šest mesecev zaradi obsežnosti ali posebne zahtevnosti zaradi dejanskih ali pravnih vprašanj v zadevah iz pristojnosti okrožnih sodišč. Kadar gre pa za skrajšani postopek o kazenski ovadbi oškodovanca, mora tožilec odločiti v 30-ih dneh. Če državni tožilec ne uspe zadeve rešiti v 90-ih dneh, mora o tem pisno obvestiti vodjo in navesti razloge.

Vsako dejanje, ki ga storijo državni tožilec, njegov pomočnik ali strokovni sodelavec, mora biti zapisano v obliki uradnega zaznamka v ustreznem spisu. Prav tako mora biti zapisan vsak dogodek, ki je kakršnega koli pomena za določen postopek, ki je v obdelavi in o katerem je bil državni tožilec obveščen ali pa je zanj izvedel kako drugače. V obliki uradnega zaznamka morajo biti zapisana vsa sporočila, ki jih državni tožilci prejmejo neposredno ustno ali po telefonu.

Kadar državni tožilec zavrže neko ovadbo, določa Zakon o kazenskem postopku, da mora tožilec navesti ovadeno osebo, zakonski naziv kaznivega dejanja, pravno kvalifikacijo in zakonski razlog za zavrženje ter vsebinsko obrazložitev razloga za zavrženje kazenske ovadbe. V primeru, da so pri zavrženi ovadbi bila opravljena

posamezna preiskovalna dejanja in je bil osumljenec navzoč, ga je potrebno o zavrženju obvestiti. Državni tožilec, ki je vložil ali zastopal obtožni akt, mora svojo odločitev glede pritožbe vpisati v dnevnik. Vodja državnega zbora posebej označi po uradni dolžnosti ali na pobudo državnega tožilca zadeve, ki jih obravnava, kot posebej pomembne tiste:

- ki so huda kazniva dejanja,
- ki so širšega javnega pomena,
- ki imajo posebno odmevnost,
- pri katerih so nejasna temeljna pravna vprašanja kazenskega pregona,
- ki so pomembne za državnotožilsko, kazensko sodno prakso.

Oznaka je PP in z rdečima črkama, da je opazno, in sicer na prvi strani ovitka spisa in v opombah vpisnika.

Kadar državni tožilec poda izjavo, da bo zavrgel ovadbo ali da bo odstopil od kazenskega pregona ali da bo umaknil pritožbo, se to najprej označi kot »ad acta« v dnevniku in da na vpogled vodi državnega tožilstva. Vpisničar pa lahko takšno odredbo izvrši šele potem, ko jo podpiše vodja (DTR, 2004, 78.-85.člen).

8.3.3 Poravnavanje, odložen pregon in kaznovalni nalog

Vedno mora vsak državni tožilec najprej proučiti kazenske ovadbe in skrbno preveriti, če so slučajno podani kakšni pogoji za poravnavo po določbah ZKP. Potem pošlje državni tožilec pisni predlog za imenovanje poravnalca vodji državnega tožilstva. V predlogu navede podatke o osumljencu in oškodovancu. Predlaga lahko poravnalca/ce za več zadev hkrati. Ko je ta imenovan, se odpre poravnalni spis. Pri vpisniku (Kt ali Ktm) se postopek označi s P, na ovitku pa se označi številka poravnalne zadeve. Na koncu izgleda to tako, npr.: P-Ktm 7/03. Poravnalni spis se pošlje poravnalcu in je vedno del tožilskega spisa. Poravnalec lahko med postopkom zaprosi državnega tožilca za mnenje glede vsebine sporazuma, kar se v spisu naredi kot uradni zaznamek s kratkim opisom mnenja, ki ga je podal. Ko se postopek konča, državni tožilec obvesti vodjo državnega tožilstva z vso opredelitvijo uspeha pri poravnavanju. Okrožno državno tožilstvo vodi evidenco o končanih postopkih. Nagrada za poravnalca se določi šele na koncu. Državni tožilec upošteva pri njeni določitvi zahtevnost zadeve, število udeleženih oseb, prizadevnost poravnalca in uspeh poravnavanja in seveda še vse splošne pogoje v postopku poravave.

ZKP določa, da mora vsak državni tožilec pri proučevanju kazenskih ovadb skrbno preveriti, ali so podani pogoji za postopek odloženega pregona. V primeru odloženega pregona mora državni tožilec z osumljencem in oškodovancem opraviti narok, na katerem ovadbo dopolni in zbere dodatne dokaze za svojo odločitev. Kadar se državni tožilec odloči za odložitev pregona, mora osumljenca povabiti na pogovor. Pri tem ima osumljenec pravico do odvetnika, in če se slučajno dobljenemu vabilu na pogovor ne odzove, bo proti njemu sprožen kazenski postopek. Odložen pregon je najbolj primeren v primerih, ko gre za mladoletnega ali polnoletnega storilca kaznivega dejanja, ki je ovaden prvič. Kadar gre za mladoletnika, morajo biti navzoči tudi starši oziroma skrbniki. Odložen pregon se v ustreznem vpisniku in na ovitku

spisa označuje z OP. O vseh dogovarjanjih med državnim tožilec in osumljencem je potrebno pisati zapisnik, ki se vloži v spis. K dogovarjanju o odložitvi pregona se lahko povabi tudi oškodovanca, soglasje pa lahko poda tudi kar pisno. Državni tožilec mora o odložitvi kazenskega pregona izdati sklep. V njem morajo biti določene naloge, ki jih mora osumljenec opraviti. Sklep je potrebno vročiti tudi oškodovancu. Če je osumljenec izpolnil vse naloge, ki so mu bile dane, mora državni tožilec ovadbo proti njemu zavreči, napisati sklep o tem in ga poslati osumljencu, oškodovancu in policijski postaji, ki je podala ovadbo.

Pri kaznivih dejanjih iz premoženjskih nagibov in pri kaznivih dejanjih zoper varnost javnega prometa lahko državni tožilec v skladu z ZKP predlaga izdajo kaznovalnega naloga. Kt in Ktm zadeve, v katerih je državni tožilec predlagal izdajo kaznovalnega naloga, se v vpisniku in na ovitku spisa označijo s KN (DTR, 2004, 87.-103.člen).

8.3.4 Pisarniško poslovanje ter arhiviranje dokumentov

Pisarniško delo na državnem tožilstvu je organizirano glede na velikost organa, njegovo organizacijo in obseg dela. Vodja državnega tožilstva določa skladno s pravili organizacijo in pravila pisarniškega poslovanja. Državna tožilstva lahko s sporazumom drugih tožilstev organizirajo opravljanje finančno-računovodskih in drugih strokovno-tehničnih del v obliki skupne službe ali ustrezni enoti drugega državnega tožilstva. Odpiranje in zapiranje poštnih pošiljk, vodenje vpisnika, sprejemanje strank in hramba arhivskega gradiva so naloge, ki jih mora vsako državno tožilstvo opravljati samo.

Sprejem pošiljk je v državnem tožilstvu pomembno, kajti gre lahko za zadeve, ki so ključnega pomena pri reševanju primerov. Vse pošiljke, ki jih državno tožilstvo prejme po pošti, ter vloge in pisanja, ki jih prejme neposredno, prevzame vedno pooblaščen strokovno-tehnični javni uslužbenec. Za svoje delo je odgovoren in zato ga opravlja vestno. Vedno se v računovodstvo dajo vsa vrednostna pisma, paketi in papirji. Pošiljke morajo biti vedno nepoškodovane, če ne, mora javni uslužbenec to javiti in reklamirati.

Vložišče v svojem uradnem času sprejema vloge in pisanja. Vedno je potrebno pregledati, če so vlogi priložene naštete priloge. Pri prevzemu lahko da javni uslužbenec tudi sprejemno stampiljko, datum in podpis kot dokazilo. Pošiljke odpre in pregleda pooblaščen strokovno-tehnični javni uslužbenec v vložišču. Kadar pa je pošiljka naslovljena z oznako strogo zaupno, tajno ali zaupno ter z oznako tožilska uprava, se neodprte vročijo vodji državnega tožilstva.

Spis je zadeva, ki nastane z vpisom pisanja v ustrezni vpisnik. Vsak tožilski spis mora imeti tudi ovitek spisa. Po ovitkih se spisi tudi ločujejo, in sicer so pri okrožnem državnem tožilstvu v Kt zadevah svetlorjave barve, v Ktm pa svetlozelene barve in oboji so iz trdega papirja. Kadar pa zadeva preide v poravnavanje, je tak poravnalni spis svetlomodre barve. Ostali spisi so iz mehkega belega papirja. Na ovitku je vpisana označba spisa in državnega tožilstva, podatki o dodelitvi zadeve, označba

zadeve s kratko vsebino ter morebitne zveze z drugimi zadevami ter druge zaznambe, ki so predpisane z DTR. Prav tako sta na ovitku označena tudi ime in priimek obtoženca in vpisana računalniška šifra kaznivega dejanja. O vsaki zadevi se vodi dnevnik, kamor se vpisujejo označbe posamezne zadeve. Vpise v dnevnik opravljajo vpisničar, strojepisec ali državni tožilec. Spis, vpisan v katerikoli vpisnik, mora biti oblikovan po naslednjih pravilih:

- v spis mora biti vložena kazenska ovadba in priloženo vse gradivo,
- v spisu morajo biti hranjene vse kopije, ki jih državni tožilec določi pri reševanju zadeve,
- po kronološkem redu morajo biti vložene sodne odločbe, kopije zapisnikov zaslišanj in glavnih obravnav, uradni zaznamki in druga pisanja,
- vsak list spisa mora biti številčno označen.

Poslovanje s spisi je določeno tako, da mora delavec pisarne po prejemu spisa od osebe, ki zadevo obravnava, spis evidentirati z dnevom prejema, vpisati vsa opravila, ki jih opravi, in se za dokaz podpisati. Akti, ki jih državno tožilstvo pošlje drugemu organu, drugi organizaciji ali posamezniku, morajo imeti v zgornjem levem kotu naziv in sedež državnega tožilstva, označbo zadeve in datum, pod tem pa morata biti zapisani začetni črki imena in priimek osebe, ki je akt sestavila in napisala. Zadeve, za katere je določeno, da jih mora pisarna imeti v evidenci do določenega roka, se hranijo v rokovniku, ki je sestavljen iz fasciklov (map) ali posebnih omar s predelki. Vsi spisi in drugo gradivo ter računalniki zaradi tajnosti podatkov nikoli ne smejo ostati brez nadzorstva. Po končanem dnevu morajo biti vsi spisi, drugo gradivo, pečati in štampljke zaklenjeni.

Ko je zadeva dokončno rešena, je potrebno spis pregledati, odrediti odložitev v arhiv ter z rdečim kemičnim svinčnikom to zabeležiti na ovojnico spisa (npr. Hraniti do konca leta 2010).

Arhiviranje in hranjenje dokumentnega gradiva je določeno s podzakonskim aktom, ki ureja postopek in način hranjenja ter izločanja pri sodiščih; prav tako je tudi pri državnem tožilstvu. Ko je zadeva dokončno rešena in vpisničar to tudi ugotovi, se spis arhivira. Vsako državno tožilstvo ima svoj arhiv. Med letom se uporablja priročni arhiv, stalni arhiv pa polnijo v začetku vsakega leta. V priročnem arhivu je lahko spis tudi dlje časa, vendar največ tri leta. Vsi vpisniki, imeniki, evidence in osebni spisi delavcev se arhivirajo tajno.

Z zaseženimi predmeti v zvezi s kazenskim postopkom državno tožilstvo ravna po naslednjih pravilih:

- Prejemnik stvari se mora prepričati, ali so mu izročene vse stvari, ki so navedene v ovadbi ali drugem aktu; izročitelj stvari pa prejme potrdilo.
- Na en izvod ovadbe ali drugega akta se vpišejo vse stvari, ki so bile prejete.
- Zasežene stvari se pošljejo pristojnemu sodišču na preiskavo.
- Če je zasežena gotovina ali vrednostni papir, se izroči v hrambo pristojnemu sodišču.
- Lahko se shrani pri ovaditelju, vendar mora biti to ob vložitvi zahteve za preiskavo zabeleženo.

- Če državno tožilstvo ovadbo zavrže, mora odločiti, kaj bo s temi zaseženimi stvarmi.

Zasežene stvari so lahko predmeti, ki jih je dovoljeno vzeti, ki jih je obvezno odvzeti ali ki so pridobljeni kot nagrada za storjeno kaznivo dejanje, ali predmeti, ki jih je storilec kaznivega dejanja dobil na kakršen koli način, ali pa so predmeti kot dokazilo v postopku. Okrožna državna tožilstva imajo vpisnika Kdp in Cd. V Kdp vodijo evidenco o zaseženem denarju, vrednostnih predmetih, dragocenostih, plemenitih kovinah, vrednostnih papirjih in podobno, v Cd pa o vseh ostalih zaseženih predmetih (DTR, 2004, 104.-143.člen).

8.4 ORGANIZACIJA IN POSLOVANJE DEŽURNE SLUŽBE

Dežurna služba je organizirana pri okrožnih državnih tožilstvih, in sicer za usmerjanje predkazenskega postopka, zagotovitev udeležbe pri procesnih dejanjih in drugih opravilih predkazenskega postopka ter za druga nujna dejanja. Ta je organizirana tako, da je zagotovljeno tožilstvo delo ob delavnikih in praznikih ter dela prostih dnevih neprekinjeno 24 ur na dan. Glede obsega dela, prostorskih in tehničnih pogojev opravljajo državni tožilci dežurstvo na sedežu državnega tožilstva ali kot stalno pripravljene zaradi zagotavljanja možnosti prihoda na delovno mesto. Vodja državnega tožilstva razporedi dežurstvo državnih tožilcev vsakega četrta leta in to tudi javno objavi vsaj sedem dni pred začetkom tega obdobja. V razporedu morajo biti pri vsakem državnem tožilcu objavljeni tudi naslov prebivališča, telefonska številka na sedežu tožilstva ter številka prenosnega telefona, ki ga mora imeti dežurni tožilec stalno pri sebi. Funkcionarjem in javnim uslužbencem državnega tožilstva, ki opravljajo dežurno službo, pripadajo posebne pravice. Dežurni državni tožilec mora imeti stalno na razpolago službeni avtomobil, prenosni telefon, prenosni računalnik s tiskalnikom, žepni diktafon in akumulatorsko svetilko (DTR, 2004, 144.-150.člen).

9 RAZMERJE MED DRŽAVNIM TOŽILSTVOM IN SODSTVOM

9.1 SPLOŠNO O SODSTVU

V Sloveniji skrbijo za pravni red tri funkcije oblasti, to so zakonodajna, izvršilna ter sodna funkcija. Sodno funkcijo opravljajo sodišča. Sodišča namreč vodijo postopke in odločajo v teh postopkih. Cilj sodnih postopkov je:

- zagotovitev sodnega varstva (npr. v zadevah, v katerih so pred tem odločali že drugi organi: upravni organi, nosilci javnih pooblastil ipd.);
- odločanje o pravicah posameznikov oziroma organizacij v sporih iz različnih civilnopravnih razmerij (npr. spor zaradi kršitve pogodbe, odškodninski spori, spori o raznovrstnih pravicah, nespornih civilnih zadevah o dedovanju, o pridržanju, o razdružitvi premoženj itn.);
- odločanje o obtožbah, ki jih zoper posameznike poda sodišču državni tožilec (v primeru gospodarskih prestopkov in tudi zoper pravne osebe).

Sodišča morajo biti pri svojem delovanju nepristranska, neodvisna in ustanovljena z zakonom. Sodniki morajo odločati neodvisno in so vezani na ustavo in zakon. Sodišča sodne funkcije praviloma ne izvršujejo po lastni pobudi, temveč vedno na zahtevo strank (Breznik, 2002, str. 7).

9.1.1 Funkcije sodišč

Funkcija sodišča je izvrševanje sodne oblasti. Izvaja jo na različne načine, odvisno od pravnega področja, na katerem jo izvršuje. V širšem pomenu ločimo tri pravna področja: civilnopravno, kazenskopravno in upravnoopravno področje.

Na civilnopravnem področju odločajo sodišča o sporih med dvema strankama (v pravnem postopku) oziroma o določenih pravnih razmerjih, glede katerih ni sporov o dejanskih vprašanjih (v nepravdnem postopku), ter tudi prisilno izvršujejo sodne odločbe (sodne izvršbe).

Na kazenskopravnem področju vodijo sodišča predhodni kazenski postopek (kazensko preiskavo) ter odločajo o obtožbah glede kaznivih dejanj ali glede gospodarskih prestopkov.

Na upravnoopravnem področju pa sodišča odločajo le v sporu o zakonitosti upravnih in drugih aktov in dejanj organov državne uprave.

Poleg teh funkcij imajo sodišča tudi nalogo, voditi določene javne knjige, kot sta sodni register in zemljiška knjiga (Breznik, 2002, str. 8).

9.1.2 Ustavna načela o sodstvu

Načelo neodvisnosti sodnikov: Sodniki kot nosilci sodne funkcije so neodvisni, sodišče pa je kot institucija le organizacijski okvir za delovanje in odločanje sodnikov. Sodno funkcijo opravljajo sodniki neodvisno, ne pa sodišča kot institucija.

Sodniki so pri svojem delu vezani na ustavo in zakon. Pri svojem delu lahko nepristransko odločajo, le če so popolnoma neodvisni od drugih državnih organov in tudi od strank. Zato noben državni organ ne sme posegati v odločitve sodnikov in jim dajati navodila, kako naj sodijo. Načelo neodvisnosti je nujno, da lahko sodniki uveljavljajo načelo pravne države (Ustava RS, 125.člen).

Načelo trajnosti sodniške funkcije: Ko je sodnik enkrat izvoljen, opravlja svojo funkcijo trajno, vse do upokojitve. V tem je tudi njegova neodvisnost. Zakon pa tudi določa pogoje za izvolitev sodnika (Ustava RS, 129.člen).

Načelo volilnosti sodnikov: Po naši ustavi sodni svet predlaga volitev in razrešitev sodnika, državni zbor pa o njem voli in se odloči, ali bo izvoljen ali ne (Ustava RS, 130.člen).

Načelo razrešljivosti: Zakon določa razloge, zaradi katerih sodniku preneha veljati sodniška funkcija. Če pri opravljanju svoje funkcije sodnik krši ustavo ali huje krši kakšen zakon, ga lahko državni zbor razreši. Za razrešljivost mora vedno podati predlog sodnega sveta. Prav tako ga razreši tudi, če sodnik naklepno stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije (Ustava RS, 132.člen).

Načelo nezdržljivosti sodniške funkcije: Funkcija sodnika ni združljiva s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere to določa zakon. Sodnik zaradi tega načela ne sme sprejeti in ne sme izvrševati tistih dejavnosti, ki so nezdržljive z javnim zaupanjem v sodnikovo neodvisnost in nepristranskost, in tistih, ki so nezdržljive s potrebno stopnjo pripadnosti sodniškemu delu (Ustava RS, 133.člen).

Načelo imunitete: Sodniki imajo pri opravljanju svojega dela imuniteto, ki jim zagotovi, da ne smejo biti priprti, zoper njih se ne sme začeti kazenski postopek in prav tako jih ni mogoče klicati na odgovornost za mnenje, ki ga je podal pri odločanju na sodišču. Imuniteta sodnika je zgolj poklicne narave, s tem da je priznana materialno in absolutno vsakomur, ki sodeluje pri sojenju. Procesna in relativna imuniteta pa je priznana le sodnikom glede pripora (Ustava RS, 134.člen).

Načelo laičnosti sodstva: Zakon ureja primere in oblike neposredne udeležbe državljanov pri izvajanju sodne oblasti. Državljeni, ki sodelujejo v procesu kot porotniki, se imenujejo laični sodniki. V Sloveniji porotniki sodelujejo pri izvajanju sodne oblasti pri okrožnih sodiščih. Njihova udeležba je častna (Ustava RS, 128.člen).

9.2 POVEZANOST MED DRŽAVNIM TOŽILSTVOM IN SODSTVOM

Sodstvo in državno tožilstvo sta dva državna organa v RS, ki sta neodvisna, vendar v kazenskem postopku tako povezana, da drug brez drugega ne moreta delovati. Pri nas zakonodaja o uvrstitvi državnega tožilstva v sistem oblasti ne govori neposredno,

ampak ga obravnava kot samostojno kategorijo. Glede na svojo funkcijo je državno tožilstvo bližje sodni kot izvršilni ali upravni veji oblasti.

V mehanizmu kazenskega postopka je zgrajeno tako, da opravljajo njegovi udeleženci v posameznih stadijih postopka z zakonom določena procesna dejanja, ki so usmerjena k temu, da bi postopek potekal in se končal na način, ki je predviden v zakonu. Ker pa mora biti delovanje procesnih udeležencev na neki način usklajeno in ustrezno nalogam in cilju kazenskega postopka, je zakon točno določil krog udeležencev postopka, obseg njihovih pravic in dolžnosti v posameznih fazah ter tudi procesna dejanja, ki jih smejo oziroma morajo opravljati. Poglavitni subjekti kazenskega postopka so tožilec, obtoženec in sodišče (po Ferlinc, 1993, str.181).

Oba organa, tako sodstvo kot tudi državno tožilstvo, sta dolžna služiti enakemu cilju in sta za doseganje tega cilja odgovorna. Ta cilj in hkrati lastnost obeh organov sta poštenost in pravičnost. Prav tako je obema skupna težnja k zmanjševanju kriminalitete v državi. Državni tožilec ni le stranka v postopku, pač pa tudi državni organ, ki prav tako kot sodišče skrbi za pravilnost in zakonitost sodbe in za pravilen potek postopka (po Kušej et al, 1998, str.252).

S tem da je njuna funkcija različna in ločena, je dana garancija, da obtoženec v kazenskem postopku ne bo doživel krivice, kar bi bilo krivično, če bi se ta dva organa, ki ju financira in vzdržuje država, v posebnih okoliščinah (nedemokratskih razmerah) v celoti obrnila proti obtožencu. Če je funkcija sojenja ločena od funkcije pregona, kazenski postopek pa je organiziran kontradiktorno v obliki spora, potem sodniška objektivnost temelji na kontrastu dveh pristranskih strank v postopku. Tudi državno tožilstvo ni nič drugega kot organ, ki ga sestavljajo posamezni delavci, ki sicer opravljajo pomembno družbeno funkcijo. Vprašanje pa je, koliko državni tožilci zaradi enakih ali podobnih interesov (ciljev) kot sodišče izgubijo lastnost stranke v sporu in postanejo omejeni le na funkcijo pobudnika kazenskega pregona in predstavnika obtožbe.

Državno tožilstvo je bistvo kazenskega postopka, saj brez tožnika (državnega tožilstva) ni sodnika (sodstva). Vložitev obtožnice in sodelovanje na glavni obravnavi sta tista dela kazenskega postopka, kjer se kaže vloga državnega tožilca kot stranke v kazenskem postopku. Pretežni del aktivnosti državnega tožilca se zaključijo z vložitvijo obtožnice in z zastopanjem na glavni obravnavi, temu pa sledi proces sojenja, kjer ima sodnik nalogo in dolžnost, pripeljati zadevo do konca, do razsoje.

Sodišče si mora prizadevati, da se postopek izvede brez zavlačevanja in da onemogoči kakršnokoli zlorabo pravic, ki jih imajo udeleženci, s tem tudi državni tožilec, v postopku. Sodišče in državni organi, ki sodelujejo v kazenskem postopku, morajo po resnici in popolnoma ugotoviti dejstva, pomembna za izdajo zakonite določbe in pri tem enako pazljivo preizkusiti in ugotoviti tako dejstva, ki obtoženca obremenjujejo, kot tudi dejstva, ki so mu v korist. Glede na to se nam delo državnega tožilca kaže kot aktivnost, ki je po vsebini (ne tudi obliki) precej podobna

aktivnosti sodišča. Nekatere odločitve državnega tožilca v kazenskem postopku so tako dokončne kot odločitve sodišča.

Ureditev tožilstva mora biti vpeta v organizacijo kazenskega postopka. Splošna smer razvoja tožilske organizacije kaže na približevanje sodstvu, čeprav je to skrito pod opredelitvijo, da gre za organ *sui generis*. Državno tožilstvo bo potrebno z zakonom postaviti v položaj, v katerem bo, v večji meri začutilo odgovornost za uspešen rezultat kazenskega postopka. Državno tožilstvo ne more in ne sme odgovornosti za izid postopka v celoti prenesti na sodišče, kljub temu da sta oba dolžna služiti enakemu cilju in sta za doseganje cilja tudi enako odgovorna (glej Ferlinc, 2000, str. 23).

9.3 KAZENSKI POSTOPEK

Kazenski zakonik določa, katera človeška dejanja, ravnanja in vedenja so kazniva dejanja ter katere sankcije in ob kakšnih pogojih se lahko izrečejo storilcem teh kaznivih dejanj. Interes celotne družbe in predvsem države je, da se storilca kaznivega dejanja kaznuje. Ves postopek začne in izpelje država s svojimi organi kazenskega pregona in pravosodja. Ta postopek se imenuje kazenski postopek.

Kazenski postopek je celota dejanj, ki jih sistematično opravljajo državni organi in drugi udeleženci v primeru verjetnosti (utemeljenega suma), da je bilo storjeno kaznivo dejanje, da bi se ugotovilo, ali je bilo res storjeno, ali ga je storil obtoženec in ali so po predpisih kazenskega prava podani pogoji, da se storilcu izreče kazenska sankcija (po Požar, 1999, str.15).

Kazenski zakonik je bil nazadnje sprejet in popravljen maja 2008 (UL RS 55/08). V splošnem delu določa vse o kaznivih dejanjih in postopkih, v posebnem delu pa so opredeljene vse vrste kaznivih dejanj. Kazenska odgovornost se v Sloveniji uveljavlja po načelih pravne države ter ob upoštevanju vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Kazen je lahko izrečena le polnoletni osebi zaradi kaznivega dejanja, mora pa biti z zakonom določeno in seveda storilcu dokazano, da je kaznivo dejanje zagrešil. Kazenske sankcije so: kazni, opozorilne sankcije in varnostni ukrepi. Vedno se izreče takšna kazen, ki je v sorazmerju s težo dejanja in krivdo storilca (KZ-1, 2008, 1-3.člen).

Za kaznivo dejanje, ki ga je storilec storil v imenu, na račun ali v korist pravne osebe, je ta oseba odgovorna:

- če pomeni storjeno kaznivo dejanje izvršitev protipravnega sklepa, naloga ali odobritve njenih vodstvenih ali nadzornih organov;
- če so njeni vodstveni ali nadzorni organi vplivali na storilca ali mu omogočili, da je storil kaznivo dejanje;
- če razpolaga s protipravno pridobljeno premoženjsko koristjo ali uporablja predmete, nastale s kaznivim dejanjem;

- če so njeni vodstveni ali nadzorni organi opustili dolžno nadzorstvo nad zakonitostjo ravnanja njim podrejenih delavcev (ZOPOKD, UL RS, 98/2004).

9.3.1 Temeljna načela kazenskega postopka

Načela kazenskega postopka so določeni temelji ali vodilne ideje, na katerih je zgrajen kazenski postopek. Včasih so ta načela izraz političnih teženj, včasih strokovnih in teoretičnih izkušenj, največkrat pa so kombinacija obeh. Najpogosteje se navajajo kot temeljna načela naslednja:

- **Načelo oficialnosti** pomeni, da država s svojimi organi začne in vodi kazenski postopek izključno v družbenem interesu, ne glede, ali oseba, ki je s kaznivim dejanjem morda oškodovana, to želi ali ne. Ta postopek se lahko začne po uradni dolžnosti ali kot zasebna tožba, vedno pa ga začne državni tožilec.
- **Načelo legalitete kazenskega pregona** pomeni, da je državni tožilec dolžan začeti in nadaljevati kazenski pregon, če so zoper storilca kaznivega dejanja podani dokazi. Pri tem načelu mora imeti državni tožilec vedno dovoljenje od pristojnega državnega organa za nadaljevanje postopka zoper storilca kaznivega dejanja.
- **Načelo oportunitete kazenskega pregona** je nasprotje legalitetnega načela in pomeni, da je državni tožilec pooblaščen, ne pa dolžan uvesti kazenski postopek. To pomeni, da mora državni tožilec oceniti, ali je pregon primeren in koristen s stališča državnega interesa, in ne le gledati, kaj je z zakonom določeno. Pri nas se uporablja v lažjih primerih, ponavadi v postopkih proti mladoletnikom.
- **Načelo akuzatornosti in kontradiktornosti:** Načelo akuzatornosti pomeni obtožno načelo, načelo kontradiktornosti pa razpravljalno. Vedno se skupaj obravnavata, ker se med sabo dopolnjujeta. Drugače je pa v širšem pogledu akuzatornost širša in je kontradiktornost njen nižji pojem. Pri akuzatornosti je funkcija pregona ločena od funkcije sojenja in ugotavljanja dejstev v preiskavi. Pregon izvaja državni tožilec, nasproti pa mu je funkcija obrambe obtoženca. Načelo kontradiktornosti pa pomeni pravico procesne stranke, da poda izjavo o procesnih dejanjih nasprotne stranke, preden organ izda odločbo.
- **Načelo iskanja materialne resnice** pomeni dolžnost sodišča in državnih organov, ki sodelujejo v kazenskem postopku, da ugotovijo vsa dejstva, ki so pomembna za odločanje v primeru. Ugotoviti jih morajo po resnici in popolnoma, nobenega ne smejo izpustiti, ker prav tisti je lahko ključen za primer. Interes družbe je, da ni kaznovan nihče, ki kaznivega dejanja ni storil.
- **Načelo proste presoje dokazov** pomeni, da sodišče in državni organi, ki sodelujejo v kazenskem postopku, pri presoji dokazov niso vezani na nobeno formalno pravilo. Lahko je le ena izjava priče boljši in večji dokaz za neko kaznivo dejanje kot vrsta drugih dokazov.

- **Načelo neposrednosti:** To načelo se nanaša na uporabo dokaznih sredstev na glavni obravnavi, zato ga nekateri imenujejo načelo neposredne sodne presoje dokazov. Pomeni pa, da mora sodišče vzeti za podlago sodbe praviloma le tista dejstva, ki jih je samo videlo in slišalo (npr. priča mora podati izjavo na glavni obravnavi osebno, ne pa da bi se bral zapisnik o izjavi priče).
- **Načelo ustnosti** pomeni, da lahko sodišče za podlago sodbe uporabi le tista dokazna sredstva, ki so bila obravnavana na glavni obravnavi ustno. To načelo je tesno povezano z načelom neposrednosti.
- **Načelo javnosti:** To načelo velja le za glavno obravnavo, ker so vse faze pred njo tajne. Pomeni pa, da je lahko navzoča na glavni obravnavi katerikoli polnoletna oseba, ki ni udeležena v kazenskem postopku. Načelo javnosti tudi dovoljuje, da se sme o primeru javno govoriti, pisati in objavljati v tisku, radiu in televiziji.

Obstajajo še seveda tudi druga načela, ki so prav tako pomembna pri obravnavah kaznivih dejanj (Požar, 1999, str. 28).

9.3.2 Vrste kazenskih postopkov

Celotni dosednji zgodovinski razvoj je prinesel tri temeljne vrste ali tipe kazenskega postopka. To so:

- obtožni kazenski postopek,
- inkvizicijski kazenski postopek,
- mešani (inkvizicijsko-obtožni) kazenski postopek.

Katerikoli kazenski postopek je mogoče podrediti enemu od teh treh kazenskih postopkov, ne glede na zgodovinsko obdobje ali deželo. Zamenjava med njimi je potekala z dolgotrajnim in postopnim preraščanjem ene oblike postopka v drugo. Pri tem pa so se v novem postopku vselej ohranjale neke sestavine izginulega postopka, zato te postopke redko najdemo v njihovi »čisti« obliki (po Požar, 1999, str. 29).

9.3.2.1 Obtožni (akuzatorni) kazenski postopek

Zgodovina postopka:

Obtožni postopek najdemo že v stari Grčiji in v posameznih obdobjih rimske procesne zgodovine. Rimska država je zelo razvila civilno pravo, zato je bil obtožni kazenski postopek precej podoben pravdnemu postopku. V primitivni obliki, prepleteni z iracionalnimi dokaznimi sredstvi, ga srečamo tudi v državah zgodnjega srednjega veka, ko se nemočna državna oblast ni mogla sistematično boriti zoper kriminala. V kontinentalni Evropi je bil ta postopek potisnjen v ozadje s pojavom inkvizicijskega postopka. Toda v Angliji se je še naprej postopoma uveljavljal in se v obdobje meščanskega liberalizma razširil v druge države.

Osnovne značilnosti:

Postopek v celoti poteka kot pravni spor dveh strank pred pasivnim sodiščem, ki spor samo nadzira in o njem odloča. Stranki v postopku sta tožilec (*actor*) in obtoženec (*reus*). Brez zahteve upravičenega tožilca se spor ne sme začeti in mora se ustaviti, če tožilec slučajno odstopi od pregona.

Položaj tožilca v obtožnem kazenskem postopku je, da opravlja vse aktivnosti, ki spadajo v funkcijo pregona. Opredeľuje obremenilna dejstva in jih mora dokazati (dokazno breme), poleg tega tudi izvaja dokaze, ki so v prid obtožbi (dokazi obtožbe).

Položaj obtoženca je strogo določen z njegovim položajem procesne stranke, ki se upira tožilcu in opravlja funkcijo obrambe. Opredeľuje razbremenilna dejstva in ima glede njih dokazno breme. Z raznimi procesnimi dejanji (npr. z navzkrižnim izpraševanjem) lahko pobija dokaze obtožbe in mora pred sodiščem izvesti obrambne dokaze, če jih je sodišču ponudil. Ker obtoženec skupaj s tožilcem izvaja dokaze, ne more biti obenem tudi sam dokazno sredstvo. Zato obtožni kazenski postopek ne pozna zasliševanja obtoženca o kaznivem dejanju. Edino vprašanje, ki se mu sme postaviti, je to, ali šteje obtožba za utemeljeno (kriv ali nekriv). Če namreč obtoženec meni, da je obtožba utemeljena, se šteje, da ne nasprotuje dejstvu, na katerih sloni, in jih zato ni treba ugotavljati. V takem primeru se določi kazen.

Položaj sodišča: Značilen je njegov pasivni (nedelavni) položaj, od katerega sta povsem izločeni funkciji pregona in obrambe, ki sta zaupani procesnim strankam. Sodišče odloča le o dopustnosti procesnih dejanj strank, in še to praviloma samo na njihovo pobudo. Ni dolžno sodelovati pri dokazovanju, ker je dokazovanje procesna dolžnost strank. Po končani razpravi mora izdati odločbo o tem, ali je obtoženec kazensko odgovoren. Če tako ugotovi, mora potem še določiti kazensko sankcijo. V teoriji je razširjeno mnenje, da pasiven položaj sodišča zagotavlja njegovo objektivnost. Ker nima svoje dokazne iniciative, se pri njem ne more oblikovati interes za dokazni zid.

Dokazni sistem je v obtožnem postopku veljal kot racionalni dokazni sistem, kar pomeni, da se dejstva dokazujejo na osnovi izkustvenih pravil in z logičnim sklepanjem (racionalni kazenski postopek). Dokazna sredstva so izpovedba prič, razni predmeti in listine. Obtoženec ni dokazno sredstvo, ker je stranka.

Le v obtožnih postopkih nekaterih starih germanskih in slovanskih držav je veljal iracionalni dokazni sistem (iracionalni postopek). Dokazovanje je temeljilo na mistično religioznih predstavah; racionalna dokazna sredstva so bila npr. tako imenovane ordalije (božje sodbe), sodni dvoboj itd. V iracionalnem obtožnem postopku srednjeveških držav pa je dokazno breme nosil praviloma obtoženec.

Pomen postopka:

Obtožni postopek vsebuje nedvomno močne demokratične elemente. Položaj obtoženca je z vidika človekovih pravic ugodnejši kot v drugih postopkih. V okviru tega postopka so se uveljavila načela javnosti, kontradiktornosti, ustnosti in neposrednosti izvedbe dokazov. Tudi kadar kakšen obtožni postopek vsebuje pripravljalni stadij, ta poteka v obliki pravnega spora strank in z namenom, zbrati gradivo za odločitev, ali naj se obtoženec sploh postavi pred sodišče.

Temeljna pomanjkljivost obtožnega postopka pa je v tem, da sodišče ni dolžno zbirati procesnega (dokaznega) gradiva. Tudi prepoved zasliševanja obtoženca o kaznivem

dejanju povzročča težave in vpliva na učinkovitost zatiranja kriminala (po Požar, 1999, str. 30).

9.3.2.2 Inkvizicijski (preiskovalni) postopek

Zgodovina postopka:

Inkvizicijski postopek je pravo nasprotje akuzatornemu postopku. Razvil se je iz cerkvenega (kanonskega) kazenskega postopka v 13. stoletju. Najprej se je razvil v posvetnih kazenskih postopkih v italijanskih mestih, od tam pa se je razširil po vsej Evropi (razen v Angliji). Največji vzpon je dosegel, ko se je v času absolutne monarhije združil z razvojem kapitalističnih odnosov v fevdalni družbi, z okrepitevijo kraljevske oblasti in z nastankom centralizirane, absolutistične in policijske države. V celoti je postopoma izpodrinil obtožni postopek v vseh evropskih deželah do konca 14. stoletja. Po francoski revoluciji so začele zakonodaje v evropskih deželah ta postopek opuščati, na njegovo mesto pa je prišel mešani kazenski postopek.

Osnovne značilnosti:

V nasprotju z obtožnim postopkom, ki temelji na sporu enakopravnih strank pred sodiščem (ki spor rešuje), je inkvizicijski postopek preprosto uradovanje sodnih organov v primeru verjetnosti, da je bilo storjeno kaznivo dejanje.

Temeljna teoretična razlika med obema postopkoma je ta, da v inkvizicijskem postopku ne obstajajo stranke. Vse tri temeljne procesne funkcije (obtožba, obramba in sojenje) so v rokah sodišča. Poleg posebne funkcije sojenja ima sodišče v svojih rokah tudi funkcijo obtožbe. Sodišče samo začne postopek, ga preiskuje in na koncu presodi kazensko zadevo.

Inkvizicijski postopek se deli na dva dela, in sicer na preiskavo in sojenje. Ime inkvizicijski (preiskovalni) postopek pa je dobil po besedi »inquisitio«, kar pomeni preiskava, ker je preiskava glavna faza tega postopka. Faza sojenja je samo konec preiskave, njen privesek.

Potek postopka:

Inkvizicijski preiskovalni postopek se začne s preiskavo, ki jo opravi preiskovalec (*inkvirent*). Začne jo po uradni dolžnosti, ko na kakršenkoli način izve za neko kaznivo dejanje. Na začetku preiskave preiskovalec odredi zoper obtoženca (inkvizita) preiskovalni zapor, ki je vedno obligatoren (obvezen), razen za najlažja dejanja. V preiskavi preiskovalec sam izbira in izvaja dokaze. Sam zaslišuje obtoženca, priče in izvedence. S tem zadevo toliko razjasni, da lahko izreče sodbo o kazenski odgovornosti obtoženca (racionalni dokazni sistem).

Procesno pravo inkvizicijskega postopka je predpisovalo, koliko in kakšnih dokazov je potrebno za obsodbo. Po dokaznih pravilih ni moglo priti do obsodbe za težja kazniva dejanja, če obtoženec dejanja ni priznal. Zato je pravo omogočalo, da so lahko z mučenjem (torturo) prisilili obtoženca, da je priznal. O mučenju ni mogel odločiti preiskovalec sam, temveč je odločal sodni senat. Ta je na predlog preiskovalca dovolil mučenje, če obtoženec dejanja v preiskavi ni priznal prostovoljno, čeprav je kazalo, da je kriv. Po končani preiskavi je preiskovalec predal spis sodnemu senatu, ki je moral potem izreči sodbo. Izrekel jo je izključno na podlagi spisa, ki ga je napravil preiskovalec, ko je v preiskavi o vsakem zaslišanju sestavil poseben zapisnik.

Sodni senat se je moral držati načela »*quod non esta in actis non esta in mundo*«, kar pomeni, da tisto kar ni v spisu, ne obstaja. Senat obtoženca in prič sploh ni videl. Poleg obsodilne in oprostilne sodbe je senat lahko izrekel še sodbo, v kateri je obtoženca začasno oprostil (*absolutio ab instantia*), toda ostal je še vedno sum, da je storil kaznivo dejanje. Postopek zoper njega se je lahko vedno začel znova.

Pomen postopka:

Osnovni pomanjkljivosti postopka sta bili v procesno političnem pomenu zelo neugoden položaj obtoženca, v procesno tehničnem pomenu pa združitev vseh procesnih funkcij v rokah državnega organa, ki je zbiral procesno gradivo. Sodba se je vedno izrekla brez neposredne ocene dokazov in postopek je bil v celoti tajen. Pri procesnih dejanjih so smeli biti navzoči le udeleženci postopka.

Kot pozitivno lastnost postopka pa štejemo uvedbo načela oficialnosti (uradnosti) kazenskega pregona, brez katerega si danes ne moremo predstavljati pregona kriminala s kazenskim pravosodjem. Prav tako pa sta pomembni pravica in dolžnost sodišča, da zbira dokazno gradivo in izvaja dokaze, ki so pomembni za izdajo sodbe. Sodobni kazenski postopki večine držav vsebujejo tudi druge elemente, ki izvirajo iz inkvizicijskega kazenskega postopka. Npr. pravica sodišča, da lahko obtoženca zaslišuje, tajnost preiskave itd (po Požar, 1999, str. 33).

9.3.2.3 Mešani kazenski postopek

Zgodovina postopka:

V zgodovini postopkov sta vedno bolj prihajali v ospredje vprašanje osebnih in političnih pravic državljanov in vprašanje svobode osebnosti ter njuno razmerje do države. To pa je zadevalo področje kazenskega pravosodja. Pod kritiko javnega mnenja so prišle negativne strani inkvizicijskega postopka, zlasti mučenje, samovoljnost v postopku in sodne zmote. Vse to je v Franciji pripeljalo do prvih reform še pred začetkom revolucije. Leta 1788 so ukinili mučenje (torturo), po revoluciji pa je vse to pripeljalo do zakonika o kazenski preiskavi (*Code d`instruction criminelle*), ki je prototip vseh sedanjih zakonikov v kazenskem postopku evropskih kontinentalnih držav. Tudi jugoslovanski kazenski postopek je tip mešanega kazenskega postopka, ki ga odlikujejo zelo močni akuzatorni (preiskovalni) elementi.

Osnovne značilnosti:

Mešani kazenski postopek ni lahko definirati, ker ni zgrajen po enotnem načelu, vendar je rezultat sinteze dveh nasprotnih načel. To sta načelo inkvizicijskega in načelo akuzatornega kazenskega postopka. Zato lahko rečemo samo to, da je vrsta postopka, v katerem se prepletajo elementi obeh postopkov.

Temeljna značilnost mešanega postopka je v tem, da se na prvi stopnji deli predvsem v dva temeljna dela:

- pripravljalni postopek (preiskava)
- glavna obravnava z izdajo in objavo sodbe.

Med ta dva temeljna dela pa se vključuje še tretji, predhodni del, ki je postopek obtoževanja z morebitno kontolo obtožbe. V pripravljalnem postopku prevladujejo

elementi iz inkvizicijskega kazenskega postopka, medtem ko so na glavni obravnavi izraženi elementi obeh postopkov.

Potek postopka:

Pripravljalni postopek je v glavnem zgrajen po vzoru preiskave v inkvizicijskem postopku, ampak brez torture. Njegov namen je, da se sum o storjenem kaznivem dejanju preišče in se določi, ali bo obtoženec pred sodiščem obtožen ali pa se pripravi gradivo za nadaljnje sojenje na glavni obravnavi. Ta postopek se začne po uradni dolžnosti, torej ni pomembna volja oškodovanca. Pobudo za postopek lahko daje samo poseben organ (državni tožilec), ki ima v rokah kazenski pregon, vendar je funkcija pregona ločena od funkcije ugotavljanja dejstev ali preiskovanja samega, ki ga opravlja preiskovalni sodnik. Preiskovalni sodnik ima pravico zasliševati obtoženca. Pripravljalni postopek je tajen. V postopku so lahko navzoči le tisti državljani, ki so povezani z njim. Obtoženec ima v pripravljalnem postopku pravico do obrambe. To pomeni, da ima pravico do vpogleda v spis lastne kazenske zadeve in na ta način spozna dokaze, ki ga bremenijo. Ima pa tudi pravico do komuniciranja z zastopnikom, če je slučajno v priporu. Pred sodišče se postavi samo tisti obtoženec, za katerega je zadosti dokazil, da je storil neko kaznivo dejanje, in če je obsodba zelo verjetna.

Vmesni stadij je faza, ko pride zadeva po končanem pripravljalnem postopku v predhodni stadij (vmesni stadij). V njem pristojni organ (upravičeni tožilec) na osnovi dobljenega gradiva iz pripravljalnega postopka odloči, ali bo obtoženec obtožen in izročen sodišču v sojenje ali pa bo postopek ustavljen.

Glavna obravnava je faza, do katere pride, kadar je obtoženec obtožen in izročen sodišču v sojenje. Temeljni akuzatorni element glavne obravnave je v okoliščini, da sodišče ne izda obsodbe na osnovi rezultata pripravljalnega postopka, temveč na osnovi razprave, ki jo opravi sodeči senat v kontradiktornem postopku s sodelovanjem obeh strank (tožilca in obtoženca). Na glavni obravnavi obe stranki navajata svoja stališča in predlagata dokaze za ugotavljanje dejstev, na katera se sklicujeta. Vsaka stranka ima pravico izpodbijati navedbe in trditve nasprotne stranke, podajati svojo presojo vseh izvedenih dokazov in predlagati sodišču takšno končno odločbo, kakršno misli, da je treba sprejeti. Naslednji akuzatorni elementi glavne obravnave pa so načelo javnosti, načelo ustnosti in načelo neposredne ocene dokazov. Institut glavne obravnave je vzet iz akuzatornega postopka, njena organizacija v mešanem postopku pa je pod precejšnjim vplivom idej, ki izvirajo iz inkvizicijskega postopka. To se najbolj vidi pri položaju sodišča (zlasti predsednika senata) na glavni obravnavi. V akuzatornem postopku je iniciativa glede procesnih dejanj v rokah stranke; ta predlaga in izvaja dokaze za svoje trditve, zaslišuje »svoje« priče in izvedence ter tudi priče in izvedence nasprotne stranke. Sodišče nima dokazne iniciative in ne izvaja dokazov. Sodišče posega v razpravljanje strank samo zaradi vzdrževanja discipline in z odločitvami, s katerimi upravlja postopek. Povsem drugače je v mešanem postopku. Sodišče ima v svojih rokah dokazovanje, kar je ena izmed najpomembnejših funkcij. Naloga sodišča na glavni obravnavi v mešanem kazenskem postopku je ta, da razišče in ugotovi dejansko stanje, ki je kasneje podlaga v njegovi sodbi, stranke pa mu pri tem samo pomagajo s svojimi

dokaznimi predlogi. Sodišče lahko izvaja tudi dokaze, ki jih nobena stranka ne predloži. Obtožence, priče in izvedence zaslišuje najprej sodišče in šele nato dobijo stranke pravico do zasliševanja in izpraševanja. Naslednja pravica glavne obravnave v mešanem postopku, ki je vzeta od inkvizicijskega postopka, je pravica sodišča, tožilca in zagovornika, da obtoženca zaslišujejo. V akuzatornem postopku sodišče in stranka nimata te pravice (po Požar, 1999 ,str. 36).

10 ZAKLJUČEK

Državno tožilstvo se v angleškem prevodu glasi *State Prosecutor's Office* in državni tožilec je *State prosecutors*. V vseh državah je državno tožilstvo velikega pomena pri pregonu kriminalitete, zato je že kot državni organ omenjen v Ustavi RS, pa čeprav le v dveh členih. Uvrstitev državnega tožilstva v eno izmed vej oblasti v državi je vedno bil problem med vsemi teoretiki, saj različno razlagajo njegovo uvrstitev. Lahko bi spadalo med sodno vejo oblasti ali med izvršilno. Zato ga ustava raje uvrsti kar med organe pravosodja. Je pa državno tožilstvo poseben državni organ, ki je namenjen varovanju pravnega reda. Iz njegove ustavno opredeljene funkcije izhaja, da je njegova naloga nastopati na vseh področjih javnega življenja, ki so pomembna za varstvo in utrjevanje državnega reda, in ne le skrb za pregon storilcev kaznivih dejanj. Zakon pa seveda določa, da je njegova najpomembnejša vloga že skozi vso zgodovino skrb za kazenski pregon.

V Sloveniji ima državno tožilstvo pri svojem delovanju mnogo področnih zakonov in predpisov, ki urejajo njegovo delovanje. Vsi ti zakoni, predpisi, navodila, odredbe, odloki, pravilniki so državnemu tožilstvu v pomoč pri izvrševanju funkcije in nalog. Državni tožilec ima izvrševalno funkcijo pregona storilcev kaznivih dejanj, funkcijo vlaganja in zastopanja kazenskih obtožb, v civilnih in drugih sodnih ter upravnih postopkih pa ima funkcijo vlaganja procesnih aktov in drugih pravnih sredstev. Z zakonom so tudi določeni pogoji za imenovanje državnega tožilca in sam postopek imenovanja. Dolžnost državnega tožilca in nezdružljivost njegove funkcije pa določa že ustava, s tem da sta podrobneje določeni tudi v zakonu. Državni tožilec ima pri delovanju svoje pravice.

Organizacijsko se državna tožilstva delijo na vrhovno državno tožilstvo in okrožna državna tožilstva, ki jih je po Sloveniji več, vsako pa je odgovorno za svoje okrožje. Vrhovno državno tožilstvo je eno in to deluje za območje cele Slovenije, nahaja pa se v Ljubljani. Okrožnih državnih tožilstev pa je po Sloveniji 11.

Delo državnega tožilstva je javno. Okrožna državna tožilstva morajo o vseh zadevah, ki jih obravnavajo, javljati in po potrebi pojasnjevati vrhovnemu državnemu tožilstvu. Vse obveščanje poteka preko letnih poročil, ki jih morajo izdajati tako okrožna državna tožilstva kot tudi vrhovno državno tožilstvo. Preko vsega obveščanja in poročanja se izvaja tudi nadzor nad posameznim delom državnega tožilstva. Delovanje državnega tožilstva je zelo pomembno pri pregonu kaznivih dejanj, zato je nadzorovanje nad delom pomembno.

Delo in glavna funkcija državnega tožilstva sta pregon storilcev kaznivih dejanj in drugih kaznivih ravnanj. Svoje delo opravljajo tožilci v skladu z ustavo in zakoni in se trudijo, da bi bilo čim manj kriminalitete v Sloveniji.

LITERATURA

1. BREZNIK, Janez. NOVAK, Janez. SOVDAT, Jadranka. FIŠER, Zvonko. Predpisi o sodstvu in državnem tožilstvu. ČZ Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1994, str. 191 – 226.
2. BREZNIK, Janez. Položaj in organizacija sodstva, organov pravosodja, odvetništva in notariata. Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana, 2002.
3. FERLINC, Andrej. Položaj javnega tožilstva in družbeno vrednotenje njegove funkcije. Pravna praksa. 1993, št. 5 – 6, stran 1 – 2.
4. FERLINC, Andrej. O enakopravnosti javnega (državnega) tožilstva s sodiščem. Pravniki. 1993, št. 48, stran 181 – 193.
5. FIŠER, Zvonko. Nekateri temeljni problemi sodobnega državnega tožilstva. Podjetje in delo. 1993, št. 7, stran 827 – 853.
6. FIŠER, Zvonko. Ustavnopravni položaj državnega tožilstva in spremembe kazenske procesne zakonodaje. Podjetje in delo. 2002, št. 6/7, stran 1293 – 1306.
7. KAUČIČ, Igor in GRAD, Franc. Ustavna ureditev Slovenije, četrta spremenjena in dopolnjena izdaja. GV Založba, Ljubljana, 2007, str. 302 – 303.
8. KOCJANČIČ, Rudi. RIBIČIČ, Ciril. GRAD, Franc. KAUČIČ, Igor. Ustavno pravo Slovenije. Fakulteta za upravo, Ljubljana, 2005, str. 221 – 223.
9. KUŠEJ, Gorazd. MARIJAN, Pavčnik. PERENIČ, Anton. Uvod v pravoznanstvo. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1998.
10. POŽAR, Dušan. Osnove kazenskega procesnega prava. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1999.
11. ZALAR, Aleš. Minister za pravosodje, sodni svet in sodniki. Podjetje in delo, 2002, letnik 18, št. 6 - 7, str. 1280 – 1292.

VIRI

1. Ustava Republike Slovenije, Uradni list Republike Slovenije, št. 33/91.
2. Zakon o državnem tožilstvu (ZDT – UPB5), Uradni list Republike Slovenije, št. 94/07.
3. Kazenski zakonik (KZ – 1), Uradni list Republike Slovenije, št. 55/2008.
4. Zakon o kazenskem postopku (ZKP – UPB4) , Uradni list Republike Slovenije, št. 32/07.
5. Zakon o sodiščih (ZS – UPB4), Uradni list Republike Slovenije, št. 94/07.
6. Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja (ZOPOKD – UPB1), Uradni list Republike Slovenije, št. 98/2004.
7. Državnotožilski red, Uradni list Republike Slovenije, št. 109/04, 65/06, 98/07.
8. Pravilnik o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev, Uradni list Republike Slovenije, št. 78/98, 83/98, 7/99, 33/00, 101/01.
9. Wikipedia, URL= »<http://www.dt-rs.si/index.html>«, 13. 08. 2009.

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Podpisana Tanja Kroflič, rojena 11.05.1984, študentka Fakultete za upravo v Ljubljani, smer upravno-pravna, z vpisno številko 04031074, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Državno tožilstvo v Republiki Sloveniji pri mentorju izr. Prof. Rudiju Kocjačiču, avtorsko delo. v diplomski nalogi so uporabljni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso pisani brez navedbe avtorjev. Strinjam se tudi z objavo na internetnih straneh.

Diplomsko delo je lektorirala Ida Završnik, učiteljica slovenskega jezika, dne 22.6.2009.

Tanja Kroflič